

**Narzędziownik dla
władz lokalnych
dotyczący
planowania działań
na rzecz integracji
migrantów LGBTQI+**

**Co-funded by
the European Union**

cesie
the world is only one creature

@nclusion

Wspieranie integracji migrantów LGBTQI+ na poziomie lokalnym

Umowa grantowa no.: 101141076, AMIF-PJG, Komisja Europejska

Pakiet roboczy 5: Współpraca pomiędzy władzami lokalnymi, organizacjami LGBTQI+, organizacjami migranckimi i innymi podmiotami społeczeństwa obywatelskiego w planowaniu działań na szczeblu lokalnym.

D5.3 Narzędziownik dla władz lokalnych dotyczący planowania działań na rzecz integracji migrantów LGBTQI+

Specyfikacja dokumentu:

Pakiet roboczy	WP5: Współpraca pomiędzy władzami lokalnymi, organizacjami LGBTQI+, organizacjami migranckimi i innymi podmiotami społeczeństwa obywatelskiego w planowaniu działań na szczeblu lokalnym
Tytuł produktu	D5.3 Narzędziownik dla władz lokalnych dotyczący planowania działań na rzecz integracji migrantów LGBTQI+
Typ produktu	R — Dokument, raport
Partner wiodący	CESIE ETS
Autorzy	Alessandra Soldi, Mohamed Bashir Omar oraz Georgia Chondrou (CESIE ETS)
Współautorzy	Ioli Hadjikyriacou - Center for Social Innovation - CSI (Cyprus), Christian Porstner - NGO NEST Berlin (Germany), Nini Lomsadze - GFM (Greece), Pau Sapiña - Alzira City Council (Spain), Maryna Mashtaler - Foundation Ukraine (Poland)
Poziom rozpowszechniania	PU - Publiczny
Status	Finalny
Wersja	3
Data	26/03/2026

Projekt finansowany przez Unię Europejską. Przedstawione poglądy i opinie są jednak wyłącznie poglądami i opiniami autora (autorów) i niekoniecznie odzwierciedlają stanowisko Unii Europejskiej lub Komisji Europejskiej. Ani Unia Europejska, ani Komisja Europejska nie ponoszą za nie odpowiedzialności.

Spis treści

Introduction and objectives of the toolbox	5
1.1 Purpose and Function: Why a Specific Toolbox on the Reception of LGBTQI+ Migrants and Refugees for SOGIESC Reasons?	5
1.2 Target of the Toolbox.....	6
Regulatory analysis and critical issues at European level.....	8
2.1 The common European framework: brief analysis	8
2.2 UNHCR and DSSH: critical issues in asylum application assessment procedures	11
Good practices that can be replicated at the local level	14
3.1 Cyprus.....	14
3.2 Germany	17
3.3 Greece.....	19
3.4 Italy	21
3.5 Poland.....	23
3.6 Spain.....	24
Creation and operation of Local Working Groups (WGs).....	27
How to develop Local Action Plans at national or local level.....	30
Introduction to the templates.....	Errore. Il segnalibro non è definito.
5.1 Analysis of the National and Local Context.....	32
5.2 Institutional Actors	33
5.3 Structure and Functioning of the Reception System	Errore. Il segnalibro non è definito.
5.4 Social and Health Services.....	34
5.5 Third Sector and Civil Society	35
5.6 Operational Tools and Checklists.....	36
Towards Inclusive Local Action	38
Conclusions.....	Errore. Il segnalibro non è definito.
References.....	40

Wstęp i cele narzędziownika

1.1 Cele i funkcje narzędziownika. Czemu jest potrzebny oddzielny zestaw narzędzi dotyczący recepcji migrantów i uchodźców LGBTQI+?

Osoby ubiegające się o azyl z powodu prześladowań związanych z orientacją seksualną, tożsamością płciową, ekspresją płciową lub cechami płciowymi (SOGIESC) często podważają głęboko zakorzenione heteronormatywne i cisheteronormatywne porządki społeczne w swoich krajach pochodzenia. W kontekstach, w których ściśle egzekwuje się zgodność z dominującymi normami dotyczącymi seksualności i płci, osoby odbiegające od tych oczekiwań są często postrzegane jako przestępcy, w wyniku czego narażone są na zwiększone ryzyko dyskryminacji, nękania i przemocy, a ich orientacja seksualna lub tożsamość płciowa stają się głównymi podstawami prześladowań.

Na całym świecie wiele osób jest zmuszonych do ucieczki właśnie z powodu takich prześladowań. Dla nich opuszczenie ojczyzny nie jest wyborem, ale koniecznym krokiem w celu zapewnienia sobie bezpieczeństwa i przetrwania. Jednak wysiedlenie nie zapewnia automatycznie ochrony: po przybyciu do kraju przyjmującego dyskryminacja i bezbronność często utrzymują się w nowych formach.

W kontekście europejskim, pomimo formalnego uznania w wielu systemach prawnych, że SOGIESC może stanowić ważną podstawę do uzyskania ochrony międzynarodowej, osoby LGBTQI+ ubiegające się o azyl często nadal doświadczają szczególnej bezbronności, uprzedzeń i nietolerancji. Mogą one pojawiać się zarówno na poziomie społecznym, jak i w ramach instytucji, w tym w systemach przyjmowania i procedurach administracyjnych, narażając je na ciągłą krzywdę fizyczną, psychiczną i emocjonalną.

Badania przeprowadzone w ramach projektu @nclusion na Cyprze, w Grecji, Niemczech, Polsce, Hiszpanii i we Włoszech ujawniły utrzymujące się rozbieżności między przepisami prawnymi a praktyką na szczeblu lokalnym. Osoby z środowisk LGBTQI+ często borykają się z wielowarstwową podatnością na zagrożenia wynikającą z krzyżowania się takich czynników, jak status migracyjny, orientacja seksualna, tożsamość płciowa, ekspresja płciowa i tożsamość płciowa (SOGIESC), pochodzenie etniczne, wyznanie, bariery językowe oraz niepewność społeczno-ekonomiczna, a także potencjalne traumy związane z przymusową migracją. Te krzyżujące się czynniki mogą skutkować niebezpiecznymi warunkami w ośrodkach dla uchodźców, ograniczonym dostępem do usług zdrowotnych i psychologicznych dostosowanych do potrzeb kulturowych, narażeniem na dyskryminację lub przemoc w ośrodkach dla uchodźców oraz inwazyjnymi lub nieodpowiednimi procedurami rozpatrywania wniosków o azyl.

W odpowiedzi na te wyzwania oraz w oparciu o wyniki warsztatów poświęconych wymianie dobrych i złych praktyk, przeprowadzonych przez partnerów projektu, niniejszy zestaw narzędzi ma na celu opracowanie praktycznych wytycznych dla władz lokalnych dotyczących włączania propozycji i dobrych praktyk do lokalnych planów działania. Ostatecznym celem jest promowanie skutecznej integracji migrantów i uchodźców LGBTQI+ w kontekście lokalnym oraz zapewnienie zarówno wspólnych wytycznych horyzontalnych mających zastosowanie w różnych kontekstach, jak i wytycznych dostosowanych do konkretnych krajów, uwzględniających lokalne struktury i ramy prawne, udostępniając je w formacie cyfrowym na stronie internetowej projektu.

Przy opracowywaniu niniejszego zestawu narzędzi pomocnym źródłem informacji był dokument „Rainbow Cities in Action – Wytyczne dotyczące polityki LGBTI dla samorządów lokalnych”. Wytyczne te powstały w ramach projektu „Europa dla obywateli” zatytułowanego „Wytyczne dotyczące polityki LGBTI dla samorządów lokalnych” i stanowią kompleksowe ramy mające na celu wspieranie gmin w opracowywaniu i wdrażaniu integracyjnych polityk lokalnych uwzględniających prawa i potrzeby osób LGBTQI+. Wytyczne opierają się na czterech wzajemnie powiązanych obszarach polityki – odpowiedzialności i rozliczalności, świadomości i edukacji, dostępie i uczestnictwie oraz widoczności i reprezentacji – a następnie są stosowane w trzynastu obszarach polityki, w tym w zakresie zdrowia, zatrudnienia, usług społecznych, różnorodności kulturowej i migracji, bezpieczeństwa oraz zarządzania przestrzenią publiczną. Łącząc te przekrojowe zasady z obszarami polityki specyficznymi dla poszczególnych sektorów, dokument proponuje ustrukturyzowane podejście, które pozwala gminom oceniać istniejące polityki, identyfikować luki i opracowywać ukierunkowane działania uwzględniające zróżnicowaną rzeczywistość społeczności LGBTQI+. Co istotne z punktu widzenia zestawu narzędzi @nclusion, wytyczne uwzględniają również wzajemne powiązania między różnorodnością seksualną i płciową a migracją i zawierają zalecenia, takie jak zapewnienie bezpiecznego zakwaterowania dla migrantów LGBTQI+, udostępnienie specjalistycznego wsparcia prawnego i psychologicznego, ułatwienie dostępu do usług opieki zdrowotnej, w tym terapii potwierdzających tożsamość płciową, szkolenie personelu pracującego w systemach przyjmowania uchodźców oraz wspieranie organizacji pozarządowych i inicjatyw społecznych zajmujących się migrantami LGBTQI+. W dokumencie podkreślono również znaczenie zapobiegania przemocy w ośrodkach przyjmujących oraz promowania praktyk sprzyjających włączeniu społecznemu, które szanują tożsamość płciową i różne formy rodziny.

W tym kontekście niezbędny jest specjalny zestaw narzędzi, który pozwoli przełożyć wyniki badań i zalecenia polityczne na praktyczne wytyczne dla władz lokalnych oraz podmiotów odpowiedzialnych za przyjmowanie i integrację. Zestaw ten oferuje ramy metodologiczne mające na celu wsparcie tworzenia lokalnych planów działania w ramach procesów partycypacyjnych prowadzonych przez lokalne grupy robocze, umożliwiając lokalnym podmiotom identyfikację luk, opracowywanie środków sprzyjających włączeniu społecznemu oraz wdrażanie praktyk chroniących godność, prywatność i prawa migrantów oraz uchodźców LGBTQI+. Podkreśla on znaczenie wrażliwego, nieinwazyjnego podejścia opartego na zrozumieniu złożonych i zróżnicowanych doświadczeń osób LGBTQI+, uznając jednocześnie, że same ramy prawne są niewystarczające bez odpowiedniego wdrożenia na szczeblu lokalnym.

W niniejszym zestawie narzędzi przyjęto założenie, że skuteczna integracja wymaga uwzględnienia kwestii interseksyjności, a udział społeczności, których problem ten dotyczy, oraz społeczeństwa obywatelskiego ma zasadnicze znaczenie dla opracowania odpowiednich środków. Zestaw ten ma na celu zaproponowanie praktycznych narzędzi – takich jak listy kontrolne, szablony oraz wytyczne dotyczące standardów etycznych i operacyjnych – które pozwolą lokalnym podmiotom przełożyć zasady ochrony i integracji na konkretne, możliwe do wdrożenia działania w ich specyficznych kontekstach.

1.2 Grupa docelowa narzędziownika

Niniejszy zestaw narzędzi ma służyć władzom lokalnym jako kompleksowe źródło informacji na temat tego, jak uwzględniać propozycje i dobre praktyki w planowaniu działań lokalnych, aby wspierać

skuteczną integrację migrantów LGBTQI+ w ich lokalnym środowisku. Ma on na celu zapewnienie praktycznych wskazówek i wsparcia metodologicznego w wielu sektorach i rolach zawodowych, sprzyjając wspólnemu zrozumieniu konkretnych potrzeb i wyzwań, z jakimi borykają się migranci LGBTQI+. Wyposaża on zainteresowane strony w narzędzia pozwalające zidentyfikować bariery utrudniające integrację, ograniczyć dyskryminację oraz promować bezpieczeństwo, godność i dobre samopoczucie w procesach przyjmowania i integracji.

Ponadto zestaw narzędzi jest skierowany nie tylko do profesjonalistów, ale także do struktur i mechanizmów, za pośrednictwem których świadczone są usługi, zachęcając do wprowadzania integracyjnych praktyk operacyjnych, ujednoczonych procedur oraz sieci współpracy na szczeblu lokalnym: w rzeczywistości jego głównym celem jest wspieranie tych podmiotów we wspólnym tworzeniu lokalnych planów działania pod przewodnictwem lokalnych grup roboczych, które mają na celu poprawę integracji i dobrostanu migrantów LGBTQI+, w tym osób ubiegających się o azyl ze względu na orientację seksualną, tożsamość płciową, wyznawanie, ekspresję płciową i tożsamość płciową (SOGIESC). Dzięki zapewnieniu wspólnych ram metodologicznych i praktycznych narzędzi operacyjnych, które mogą być wykorzystywane w całej Europie, zestaw narzędzi umożliwi lokalnym podmiotom identyfikację słabych punktów oraz koordynację usług, które są dostosowane do uwarunkowań kulturowych i uwzględniają specyficzne potrzeby osób LGBTQI+.

Zestaw narzędzi nie stanowi sztywnego modelu, lecz został zaprojektowany jako ramy orientacyjne, które pozwalają na dostosowanie do konkretnego kontekstu prawnego, społecznego i instytucjonalnego każdego kraju partnerskiego.

Ma on na celu facylitację współpracy między różnymi sektorami, wspieranie opracowywania działań dostosowanych do lokalnych uwarunkowań i możliwych do realizacji oraz przełożenie zasad niedyskryminacji, poszanowania prywatności i godności na codzienne praktyki w ramach usług związanych z przyjmowaniem i integracją. Dzięki temu staje się nie tylko dokumentem referencyjnym, ale także praktycznym narzędziem działania, które pomaga partnerom w procesie wspólnego opracowywania polityk i środków sprzyjających włączeniu społecznemu oraz skutecznej integracji migrantów LGBTQI+.

Analiza przepisów i kwestii krytycznych na poziomie europejskim

2.1 Wspólne standardy europejskie: krótka analiza

W historii rozwoju międzynarodowego systemu ochrony uchodźców uznanie orientacji seksualnej i tożsamości płciowej za podstawy prześladowań jest zjawiskiem stosunkowo nowym. Konwencja z 1951 r. dotycząca statusu uchodźców oraz protokół do niej z 1967 r. nie zawierają żadnych wyraźnych odniesień do mniejszości seksualnych i płciowych, dlatego przez dziesięciolecia pierwsze sprawy dotyczące osób LGBTQI+ rozpatrywano w ramach podstaw politycznych lub religijnych¹. W kontekście coraz bardziej złożonej i upolitycznionej polityki azylowej jurysdykcje krajowe zaczęły na początku lat 80. przyznawać ochronę międzynarodową – w tym status uchodźcy – osobom ubiegającym się o azyl ze względu na orientację seksualną lub tożsamość płciową (SOGI) na podstawie kryterium „szczególnej grupy społecznej” (PSG); tendencja ta stopniowo, choć bardzo powoli, rozprzestrzeniła się na inne jurysdykcje w Europie i na całym świecie².

Jednak dopiero w 2008 roku Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców (UNHCR) sprecyzował swoje stanowisko w sprawie wniosków o azyl związanych z kwestiami LGBTQI+: najpierw opublikował „Wytyczne dotyczące wniosków o azyl związanych z orientacją seksualną i tożsamością płciową”³, zastąpione w 2012 r. „Wytycznymi w sprawie ochrony międzynarodowej nr 9”⁴. Nadal są to jedyne oficjalne i miarodajne dokumenty UNHCR skierowane do państw członkowskich i władz regionalnych, dotyczące wniosków o azyl składanych ze względu na orientację seksualną, tożsamość płciową, wyznanie, poglądy polityczne, pochodzenie etniczne, język, religię, płeć oraz inne cechy. Opierają się one na standardach wypracowanych podczas okrągłego stołu UNHCR w 2010 roku⁵ w kwestii osób ubiegających się o azyl prześladowanych ze względu na orientację seksualną lub tożsamość płciową, uznaną za przełomowy moment w kształtowaniu pierwszych międzynarodowych strategii ochrony osób LGBTQI+.

---

¹ Tim Sahliu, Braimah, *Divorcing sexual orientation from religion and politics: Utilizing the convention grounds of religion and political opinion in same-sex oriented asylum claims*, International Journal of Refugee Law, vol. 27, no. 3, 2015, pp. 481-497.

² Douglas, McDonald-Norman, *Freedom to Be: Assessing the Claims of LGBTQ Asylum Seekers*, Socio-Legal Review, vol. 10, 2014, pp. 35 - 52.

³ United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Guidance Note on Refugee Claims Relating to Sexual Orientation and Gender Identity*, Geneva, 2008. [UNHCR Guidance Note on Refugee Claims Relating to Sexual Orientation and Gender Identity](#)

⁴ United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Guidelines on International Protection No. 9: Claims to Refugee Status based on Sexual Orientation and/or Gender Identity*, Geneva, 2012. [Guidelines on international protection no. 9.](#)

⁵ *Summary Conclusions: Asylum-Seekers and Refugees Seeking Protection on Account of their Sexual Orientation and Gender Identity*, Expert roundtable organized by the United Nations High Commissioner for Refugees, Geneva, Switzerland, 30 September - 1 October 2010. [Asylum-Seekers and Refugees Seeking Protection](#)

Chociaż już w 2008 roku wiele krajów na całym świecie przyznawało status uchodźcy osobom ubiegającym się o azyl ze względu na orientację seksualną lub tożsamość płciową (SOGI) w ramach kryteriów dotyczących grup szczególnie narażonych (PSG), wytyczne UNHCR określiły podstawowe zasady, takie jak: prawo do samodzielnego definiowania własnej tożsamości, zasadność tego, by nie musieć ukrywać swojej seksualności lub płci ani się od nich wyrzekać, a także konieczność unikania uogólniania doświadczeń osób LGBTQI+, zwłaszcza w oparciu o płeć. Ponadto uznają one, że nie wszystkie osoby LGBTQI+ muszą już doświadczyć prześladowań, aby ubiegać się o ochronę, oraz wyjaśniają, że prześladowania mogą mieć charakter fizyczny, psychiczny, społeczny lub systemowy⁶. Wprowadzono również perspektywę intersekcyjną, uwzględniającą bardziej złożone sytuacje wykluczenia. W tekście stwierdza się bowiem:

Chociaż zwolnienie z pracy nie jest zazwyczaj uznawane za prześladowanie – nawet jeśli ma charakter dyskryminacyjny lub niesprawiedliwy – to jeśli dana osoba jest w stanie wykazać, że jej tożsamość LGBTI sprawia, iż uzyskanie jakiegokolwiek zatrudnienia w kraju pochodzenia jest wysoce mało prawdopodobne, może to stanowić prześladowanie.

Poza tym wytyczne UNHCR stanowią, że komisje terytorialne nie powinny nigdy żądać dowodów fotograficznych lub wideo o charakterze prywatnym, ani stosować badań medycznych, fizycznych lub psychologicznych w celu potwierdzenia orientacji seksualnej wnioskodawcy. Przed 2012 r. brak wspólnych wytycznych pozostawiał władzom krajowym swobodę stosowania wysoce inwazyjnych metod, naruszających godność ludzką, w celu „weryfikacji” tożsamości seksualnej wnioskodawcy.

Chociaż działania UNHCR w tej dziedzinie zasługują na uznanie, wciąż istnieją wyraźne oznaki, że w wielu krajach kwestie związane z orientacją seksualną i tożsamością płciową (SOGI) w wnioskach o azyl są traktowane w sposób szczególnie pozbawiony wrażliwości, często w sposób niewłaściwy na płaszczyźnie prawnej, kulturowej i społecznej.

W związku z tym na arenie międzynarodowej przyznawanie statusu uchodźcy na podstawie prześladowań o podłożu homofobicznym, bifobicznym lub transfobicznym przez długi czas pozostawało w dużej mierze uzależnione od decyzji poszczególnych państw⁷.

Na poziomie europejskim stopniowe zacieśnianie współpracy w dziedzinie azylu doprowadziło do stworzenia bardziej spójnych i zharmonizowanych ram. Wprowadzony na szczeblu politycznym w 1999 r. wspólny europejski system azylowy (Common European Asylum System (CEAS)) został pomyślany jako mechanizm służący ustanowieniu wspólnych minimalnych standardów wśród państw członkowskich UE w zakresie kwalifikacji uchodźców, procedur azylowych i warunków recepcyjnych. Jego nadrzędnymi celami są sprawiedliwość i skuteczność: zapewnienie, by osoby potrzebujące ochrony były traktowane zgodnie ze wspólnymi standardami, przy jednoczesnym promowaniu spójności i odpowiedzialności w ramach systemów krajowych.

Włączenie praw osób LGBTQI+ oraz praw związanych z orientacją seksualną i tożsamością płciową do wspólnotowego systemu azylowego (CEAS) nie nastąpiło od samego początku, lecz rozwijało się

---

⁶ LaViolette, Nicole, *UNHCR Guidance Note on Refugee Claims Relating to Sexual Orientation and Gender Identity: a Critical Commentary*, International Journal of Refugee Law, vol. 22, no. 2, July 2010, pp. 173 – 208.

⁷ Braimah, *Divorcing sexual orientation from religion and politics*, cit.

stopniowo w wyniku reform legislacyjnych i wyjaśnień sądowych: decydującym punktem zwrotnym był rok 2004, kiedy to przyjęto pierwszą dyrektywę Rady (dyrektywa 2004/83/WE)⁸. Po raz pierwszy na szczeblu UE w art. 10 dyrektywy wyraźnie uznano, że orientacja seksualna może stanowić cechę definiującą grupę szczególnie narażoną (PSG) w rozumieniu prawa uchodźczego. Oznaczało to zasadniczy zwrot od dotychczasowego opierania się na domniemanej interpretacji w kierunku formalnego uznania prawnego i choć tekst nie określał w pełni tożsamości płciowej jako odrębnej kategorii, otworzył on drogę do szerszej ochrony oraz zbliżył unijne prawo azytowe do ewoluujących międzynarodowych standardów praw człowieka. Dopiero w 2011 r., w ramach przekształcenia dyrektywy (dyrektywa 2011/95/UE⁹), wyjaśniono aspekty związane z płcią, określając, że tożsamość płciowa musi być również należycie uwzględniona przy ustalaniu przynależności do grupy szczególnie narażonej. Zmiana ta stanowiła ważny krok w kierunku konsolidacji ochrony osób uciekających przed prześladowaniami ze względu na SOGIESC oraz w kierunku rozwiązania problemu wcześniejszych niespójnych praktyk krajowych w całej Europie.

Równolegle, w ramach wspólnotowego systemu azylowego (CEAS), kluczową rolę w określaniu standardów życia i traktowania, jakie państwa członkowskie UE muszą zapewnić osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową, odgrywa również dyrektywa w sprawie warunków przyjmowania uchodźców (dyrektywa 2013/33/UE⁹): jej głównym celem jest zagwarantowanie wszystkim wnioskodawcom godziwego standardu życia i porównywalnych warunków przyjmowania w całej UE, co pozwala ograniczyć dysproporcje, które w przeciwnym razie mogłyby prowadzić do wtórnych przepływów między państwami członkowskimi. Chociaż dyrektywa nie wymienia wprost orientacji seksualnej, tożsamości płciowej ani cech płciowych jako odrębnych kategorii podatności na zagrożenia, ma ona duże znaczenie dla wniosków o azyl opartych na SOGI z kilku powodów.

Po pierwsze, wielu osób LGBTQI+ ubiegających się o azyl doświadczyło w swoich krajach pochodzenia przemocy, traumy, odrzucenia przez rodzinę, napaści seksualnej lub prześladowań ze strony państwa: przepisy dyrektywy dotyczące sytuacji szczególnie wrażliwej oraz dostępu do opieki zdrowotnej w zakresie zdrowia fizycznego i psychicznego stanowią podstawę prawną gwarantującą, że takie traumy zostaną uznane i odpowiednio uwzględnione podczas przyjmowania tych osób.

Po drugie, standardy zakwaterowania mają szczególne znaczenie w sprawach dotyczących orientacji seksualnej i tożsamości płciowej (SOGI): osoby ubiegające się o azyl z grupy LGBTQI+ mogą spotykać się z prześladowaniami, przemocą, przymusowym ujawnieniem swojej tożsamości lub ponowną traumą w wspólnych ośrodkach dla uchodźców, a zawarty w dyrektywie wymóg zapewnienia bezpieczeństwa, godności i odpowiednich warunków życia stanowi ramy normatywne pozwalające domagać się alternatywnych rozwiązań mieszkaniowych, gwarancji prywatności lub przeniesienia w razie konieczności.

Po trzecie, dyrektywa pośrednio wzmacnia sprawiedliwość proceduralną: nieodpowiednie warunki przyjmowania, brak prywatności lub stres psychiczny mogą wpływać na zdolność wnioskodawcy do spójnego przedstawienia swojej sprawy. Zapewnienie godnych i bezpiecznych warunków przyjmowania przyczynia się zatem do ogólnej sprawiedliwości i skuteczności procedur azytowych w sprawach dotyczących orientacji seksualnej i tożsamości płciowej (SOGI).

---

⁸ Council Directive 2004/83/EC on minimum standards for the qualification and status of third country nationals or stateless persons as refugees, Official Journal of the European Union, 2004-[COUNCIL DIRECTIVE 2004/83/EC of 29 April 2004](#)

Pomimo postępów osiągniętych w ramach CEAS, w praktycznym rozpatrywaniu wniosków azylowych opartych na SOGIESC nadal istnieją poważne wyzwania. Ocena wiarygodności pozostaje kwestią szczególnie delikatną, ponieważ wykazano, że w wielu przypadkach nacisk przenosi się z oceny ryzyka prześladowań na kwestionowanie tego, czy wnioskodawca jest „naprawdę” osobą LGBTQI+, co czasami prowadzi do stereotypowych założeń lub stosowania niewłaściwych metod dowodowych. Chociaż europejskie orzecznictwo odrzuciło inwazyjne praktyki i tzw. „wymóg dyskrecji”, zgodnie z którym wnioskodawcy mogliby uniknąć prześladowań poprzez ukrywanie swojej tożsamości, elementy tych podejść mogą nadal wpływać na rozumowanie administracyjne. Rozmowa osobista, będąca kluczowym momentem w procedurze azylowej, może być również kształtowana przez ukryte oczekiwania dotyczące tego, jak należy doświadczać i opisywać orientację seksualną lub tożsamość płciową. Badania wykazały, że decydenci czasami opierają się na zachodnich modelach tożsamości lub oczekują przejawów wstydu, tajemnicy lub wewnętrznego konfliktu, co ujawnia, że strukturalne uprzedzenia mogą utrzymywać się pomimo formalnych gwarancji prawnych⁹.

Jednocześnie, choć dyrektywa w sprawie warunków przyjmowania określa obowiązki dotyczące oceny sytuacji osób szczególnie narażonych, poszanowania godności oraz dostępu do opieki zdrowotnej, jej wdrażanie na szczeblu krajowym i lokalnym nadal przebiega nierównomiernie. Zagrożenia związane z orientacją seksualną, tożsamością płciową, tożsamością płciową i ekspresją seksualną (SOGIESC) nie zawsze są odpowiednio identyfikowane, a warunki przyjmowania mogą nie zapewniać prywatności i bezpieczeństwa. Podkreśla to szerszy problem: choć prawo europejskie zapewnia solidne ramy normatywne, jego skuteczność zależy ostatecznie od tego, w jaki sposób jest ono przekładane na codzienne praktyki.

ILGA Europe ponownie podkreśla stanowisko UNHCR wyrażone w „Wytycznych dotyczących ochrony międzynarodowej nr 9”, wzywając rządy, ustawodawców, decydentów i wymiar sprawiedliwości, a także pracowników UNHCR do zapewnienia pełnego i wyraźnego uwzględnienia osób transpłciowych i interseksualnych oraz do uwzględnienia tożsamości płciowej, ekspresji płciowej i cech płciowych w projektach wniosków¹⁰.

Samo uznanie prawne nie gwarantuje ochrony: nadal potrzebna jest większa świadomość konkretnych wyzwan, z którymi się stykają osoby ubiegające o azyl z grupy LGBTQI+, aby zniwelować rozbieżność między normami a rzeczywistymi doświadczeniami. Dlatego niniejszy zestaw narzędzi ma służyć jako pomoc dla władz lokalnych, które odgrywają kluczową rolę w zapewnianiu, by europejskie zasady znalazły odzwierciedlenie w codziennej praktyce w zakresie przyjmowania, zakwaterowania, usług socjalnych i działań integracyjnych.

2.2 UNHCR i DSSH: kluczowe kwestie w procedurach rozpatrywania wniosków o azyl

Krytyczna refleksja nad procedurami azylowymi opartymi na kryteriach SOGIESC musi uwzględniać dwie kluczowe ramy odniesienia: Wytyczne UNHCR dotyczące ochrony międzynarodowej nr 9 (2012) oraz model DSSH (Difference, Stigma, Shame, Harm). Oba zostały opracowane w celu wzmocnienia

⁹ Berg, L., & Millbank, J., *Constructing the Personal Narratives of Lesbian, Gay and Bisexual Asylum Claimants*, Journal of Refugee Studies, vol. 22 no. 2, 2009, pp. 195–223.

¹⁰ ILGA Europe, Policy Briefing on LGBTI Refugees and EU asylum legislation September 2021, p. 2. [Policy Briefing on LGBTI Refugees and EU asylum legislation](#)

ochrony osób ubiegających się o azyl z grupy LGBTQI+ oraz ograniczenia stosowania inwazyjnych, stereotypowych lub poniżających praktyk oceny. Jednocześnie ich interpretacja i praktyczne zastosowanie ujawniają napięcia strukturalne, które pozostają bardzo istotne przy analizowaniu rzeczywistego funkcjonowania systemów azylowych.

Jak wspomniano wcześniej, wytyczne UNHCR stanowiły ważny krok w kierunku wyjaśnienia, że wnioski oparte na orientacji seksualnej i tożsamości płciowej mieszczą się w definicji uchodźcy i muszą być rozpatrywane z uwzględnieniem szczególnych zagrożeń, na jakie narażone są osoby LGBTQI+. Wyraźnie odrzucono w nich stereotypowe założenia, inwazyjne pytania dotyczące intymnych praktyk seksualnych oraz oczekiwanie, że wnioskodawcy przedstawią jednoznaczny „dowód” swojej orientacji seksualnej. Wyraziły one również jasne stanowisko przeciwko tak zwanemu „rozumowaniu opartemu na swobodzie uznania”, czyli pogładowi, że wnioskodawca mógłby uniknąć prześladowań, ukrywając swoją orientację seksualną lub tożsamość płciową po powrocie do kraju pochodzenia. Rozumowanie to, później stanowczo odrzucone przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, zostało uznane za niezgodne z podstawowymi zasadami ochrony uchodźców, ponieważ wymaganie ukrywania faktycznie oznacza wymóg stłumienia fundamentalnego aspektu tożsamości.

Jednak pomimo formalnych zakazów logika dyskrekcji nie zniknęła całkowicie: w niektórych kontekstach pojawia się ona ponownie w bardziej subtelnych formach, na przykład gdy władze minimalizują ograniczenia dotyczące wyrażania siebie lub zakładają, że dana osoba mogłaby żyć „spokojnie”, nie zwracając na siebie uwagi.

Podobną dynamikę można zaobserwować w ocenie wiarygodności: gdy orientacja seksualna i tożsamość płciowa zostały uznane za uzasadnione podstawy do udzielenia ochrony, punkt ciężkości procesu decyzyjnego coraz bardziej przesunął się w kierunku ustalenia, czy wnioskodawca jest „prawdziwie” osobą LGBTQI+. Wcześniejsze praktyki często opierały się na wysoce seksualizowanych przedstawieniach i bezpośrednim przesłuchiowaniu, co zostało ograniczone dzięki orzecznictwu i wytycznym międzynarodowym. Jednak podstawowe wyzwanie pozostaje: w jaki sposób decydenci mogą oceniać wiarygodność bez uciekania się do stereotypów lub specyficznych dla danej kultury oczekiwań dotyczących tego, jak tożsamość LGBTQI+ powinny być doświadczane i opisywane?

Model DSSH powstał w odpowiedzi na ten dylemat, proponując ustrukturyzowany, ale mniej inwazyjny sposób przeprowadzania wywiadów. Skupiając się na doświadczeniach związanych z odmiennością, stygmatyzacją, wstydem i krzywdą, model ten miał na celu odejście od szczegółowych opisów seksualnych i skupienie się zamiast tego na szerszych doświadczeniach życiowych w środowiskach heteronormatywnych i transfobicznych. Model ten został uznany przez UNHCR, zalecony przez Agencję Unii Europejskiej ds. Azylu oraz przyjęty lub przywoływany w kilku kontekstach krajowych jako bardziej humanitarne podejście do wniosków opartych na SOGIESC.

Jednak krytyczna literatura naukowa zwraca uwagę, że nawet ten model może prowadzić do powstania nowych form standaryzacji. Narracja, z której on wynika, opiera się w dużej mierze na zachodnim rozumieniu rozwoju tożsamości seksualnej, często odzwierciedlając doświadczenia historycznie kojarzone z gejami. Chociaż poczucie piętna lub wstydu może rzeczywiście stanowić część doświadczeń wielu wnioskodawców, nie jest ono powszechne ani niekoniecznie kluczowe dla samoświadomości każdej osoby. Gdy takie elementy traktuje się nie jako możliwe wskaźniki, ale jako domyślne wymagania, model ten ryzykuje przekształcenie się z elastycznego narzędzia w normatywny szablon. Kandydatom,

których ścieżki życiowe nie są zgodne z tym scenariuszem emocjonalnym – ze względu na różnice kulturowe, społeczne lub osobiste – może być trudniej zostać uznanym za wiarygodnego.

W tym kontekście zarówno wytyczne UNHCR, jak i model DSSH ujawniają istotny paradoks: zostały one opracowane w celu ochrony wnioskodawców przed poniżającymi i opartymi na stereotypach praktykami i bez wątpienia przyczyniły się do podniesienia standardów w ramach procedur azylowych; jednocześnie, stosowane w sposób sztywny, mogą nieumyślnie utrzymywać nowe normatywne oczekiwania dotyczące tego, w jaki sposób należy wyrażać tożsamość osób LGBTQI+. Utrzymujące się trudności związane z wiarygodnością wskazują, że same narzędzia proceduralne nie są w stanie w pełni wyeliminować strukturalnych uprzedzeń zakorzenionych w systemach administracyjnych.

Dla lokalnych grup roboczych zajmowanie się tymi kwestiami ma zasadnicze znaczenie nie po to, by podważać zasadność istniejących ram prawnych, ale po to, by dostrzec ich ograniczenia. Chociaż rozpatrywanie wniosków o azyl należy przede wszystkim do kompetencji krajowych, podmioty lokalne działają w ramach systemów przyjmowania i integracji, które ściśle współdziałają z tymi procedurami. Świadomość presji strukturalnych wpływających na ocenę wiarygodności, dziedzictwa argumentacji opartej na swobodzie uznania oraz potencjalnych ograniczeń modeli takich jak DSSH może stanowić podstawę dla lokalnych strategii łagodzących. Mogą one obejmować wsparcie uwzględniające traumę, staranne przygotowanie do rozmów kwalifikacyjnych, szkolenia zawodowe oraz tworzenie bezpiecznych przestrzeni, w których osoby mogą opowiadać o swoich doświadczeniach bez obawy przed osądem. Zrozumienie tych dynamik pomaga zapewnić, że standardy europejskie i międzynarodowe są nie tylko formalnie przestrzegane, ale także w znaczący sposób przekładane na praktyki, które uwzględniają złożoność i różnorodność życia osób ubiegających się o azyl z grupy LGBTQI+.

Dobre praktyki, które mogą być odtworzone na poziomie lokalnym

Niniejszy rozdział stanowi punkt wyjścia do ciągłego uczenia się i wymiany doświadczeń między krajami partnerskimi oraz przedstawia przykłady inicjatyw, które mogą stanowić inspirację dla władz lokalnych i zainteresowanych stron zajmujących się integracją migrantów LGBTQI+.

Celem nie jest proponowanie sztywnych modeli, lecz dostarczenie praktycznych wskazówek, które mogą pomóc lokalnym grupom roboczym w opracowywaniu lokalnych planów działania oraz w projektowaniu środków dostosowanych do lokalnych warunków. Grupy robocze są zachęcane do czerpania z przedstawionych tu przykładów poprzez identyfikowanie i wzmacnianie istniejących inicjatyw na własnym terenie, a także dokumentowanie nowych praktyk, które mogą pojawić się w trakcie trwania projektu.

Na potrzeby niniejszego zestawu narzędzi dobra praktyka może odnosić się do różnych rodzajów inicjatyw: projektu, usługi lub polityki już wdrożonej; projektu pilotażowego lub lokalnego eksperymentu; nieformalnego protokołu opracowanego przez instytucje lub organizacje, albo ustalonej współpracy między władzami publicznymi a podmiotami społeczeństwa obywatelskiego.

3.1 Cyprus

Nazwa inicjatywy/dobrej praktyki	HelpRefugeesWork (HRW) (platforma online)
Rodzaj wsparcia: (mieszkalnictwo, konsultacje prawne, psychologiczne, wsparcie mentorskie, rzecznictwo, budowanie potencjału, międzysektorowe wsparcie, itd.); przydatne dla klasyfikacji praktyk w narzędziowniku oraz przy identyfikacji podobnych lub komplementarnych praktyk.	HRW to inicjatywa Biura Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców (UNHCR) na Cyprze, realizowana we współpracy z Cypryjską Radą ds. Uchodźców (CyRC) ¹¹ , i wdrażana na terenie całego Cypru (ogólnokrajowo) ¹² . Program HRW zapewnia wsparcie w zakresie zatrudnienia i jest skierowany do osób, którym przyznano ochronę międzynarodową (IP) ¹³ – odnoszącej się albo do statusu uchodźcy, albo do ochrony uzupełniającej (uwaga: wśród osób korzystających z programu znajduje się wiele osób identyfikujących się jako członkowie społeczności LGBTQIA+).
Cel: główne cele modelu dobrych praktyk (integracja,	HRW to platforma internetowa, której celem jest wspieranie integracji uchodźców na cypryjskim rynku pracy poprzez łączenie

<p>wsparcie zdrowotne i psychologiczne, nauka języka, zakwaterowanie) oraz stopień zgodności z celem projektu @nclusion.</p>	<p>osób poszukujących pracy, posiadających certyfikaty IP, z pracodawcami, instytucjami prowadzącymi programy kształcenia i szkolenia zawodowego (VET), a także z osobami i organizacjami zaangażowanymi w promowanie uczestnictwa społecznego, integracji i różnorodności.</p> <p>Jako partner wykonawczy UNHCR na Cyprze, pracownicy CyRC zapewniają praktyczne wsparcie i doradztwo posiadaczom IP, pracodawcom i organizatorom szkoleń – od pomocy w rejestracji na platformie po zapewnienie udanych dopasowań. Zespół ułatwia również ukierunkowane dopasowania (łączyć „odpowiednich” ludzi z „odpowiednimi” możliwościami), pełniąc rolę mediatorów w celu usprawnienia procesu.</p> <p>Usługi HRW są bezpłatne</p>
<p>Czas trwania i status projektu: (w trakcie realizacji/zakończone/eksperymentalne/pilotażowe) – pomocne w odróżnieniu utrwalonych praktyk od eksperymentów oraz w ocenie ich trwałości w czasie.</p>	<p>W trakcie realizacji.</p> <p>Od momentu uruchomienia w 2018 roku program HRW stanowi długoterminowy program wsparcia, który nadal odgrywa kluczową rolę w ułatwianiu dopasowywania ofert pracy i szkoleń w całym kraju¹¹.</p>
<p>Stopień odtwarzalności: należy ocenić, czy model można odtworzyć i przenieść na inne konteksty krajowe/regionalne/lokalne, biorąc pod uwagę zasoby ludzkie, umiejętności i partnerstwa niezbędne do jego funkcjonowania.</p>	<p>Średni do wysokiego poziom odtwarzalności.</p> <p>Program HRW wykazuje duży potencjał w zakresie dostosowalności i przenoszalności, co pozwala na wspieranie migrantów LGBTQIA+, a także na dostosowanie do różnych kontekstów prawnych i społecznych w krajach partnerskich. Jego podstawowy model – łączący beneficjentów programu z pracodawcami, organizatorami szkoleń i możliwościami mentoringu – opiera się na praktycznym wsparciu ukierunkowanym na potrzeby, a nie na strukturach ściśle dostosowanych do konkretnego kraju, co zapewnia elastyczność w dostosowywaniu go do lokalnych warunków.</p> <p>Nacisk HRW na inkluzywność i różnorodność jest kluczowym atutem przy dostosowywaniu programu. Program już teraz wspiera osoby ze społeczności LGBTQIA+. Sugeruje to, że procesy, działania informacyjne i mechanizmy wsparcia można dostosować do konkretnych wyzwań, przed którymi często stają</p>

¹¹ HelpRefugeesWork (n 3)

migranci/uchodźcy LGBTQIA+, takich jak dyskryminacja, marginalizacja społeczna czy ograniczony dostęp do bezpiecznych sieci wsparcia. Indywidualny mentoring, uwrażliwianie pracodawców oraz ukierunkowane strategie dopasowywania mogłyby jeszcze bardziej zwiększyć inkluzywność tej grupy.

Podejście oparte na platformie – obejmujące rejestrację, kojarzenie ofert z kandydatami oraz dalsze doradztwo – można dostosować do różnych uwarunkowań prawnych i administracyjnych. Chociaż procedury akredytacji, licencjonowania lub dokumentacji różnią się w poszczególnych krajach, metoda HRW polegająca na praktycznym doradztwie, rzecznictwie i mediacji pozostaje w szerokim zakresie uniwersalna. Na przykład pracownicy CyRc (działający na platformie HRW) pomagają obecnie uczestnikom w poruszaniu się po procesie uznawania kwalifikacji i spełnianiu wymogów zatrudnienia. W krajach partnerskich, w których występują podobne bariery, program mógłby zapewnić wsparcie dostosowane do lokalnych warunków, w tym usługi tłumaczeniowe, doradztwo prawne oraz połączenia z lokalnymi sieciami wsparcia.

Skuteczne wdrożenie wymaga uwzględnienia kontekstu społeczno-prawnego każdego kraju. Różnice w przepisach prawa pracy, systemach zabezpieczenia społecznego, ustawodawstwie antydyskryminacyjnym oraz uznawaniu praw osób LGBTQIA+ mogą mieć wpływ na realizację programu. Kraje partnerskie o silniejszej ochronie prawnej mogą wymagać mniej zmian strukturalnych, podczas gdy te o ograniczonym uznaniu prawnym lub większym piętnie społecznym mogą potrzebować dodatkowych środków, takich jak bezpieczne kanały rekrutacji, gwarancje poufności oraz ukierunkowane działania uświadamiające dla pracodawców.

Podsumowując, zasady HRW dotyczące praktycznego wsparcia, inkluzywności i aktywnego ułatwiania sprawiają, że model ten można z powodzeniem dostosować do różnych warunków. Dzięki odpowiedniemu dostosowaniu do ram prawnych, norm kulturowych oraz potrzeb migrantów i uchodźców z grupy LGBTQIA+ model ten można z powodzeniem wdrożyć i dostosować w celu promowania równego dostępu do zatrudnienia i szkoleń w różnych krajach partnerskich.

3.2 Niemcy

<p>Nazwa inicjatywy / dobrej praktyki</p>	<p>Queer bezpieczeństwo – Cykl warsztatów i wykładów (Queere Sicherheit: Räume schaffen, Hass bekämpfen)</p> <p>Good practices 2025. (2025.) https://www.rainbowcities.com/wp-content/uploads/2025/10/Good-Practices-2025_final.pdf#page=55&zoom=100,44,78</p> <p>(Źródło: Rainbow Cities– Good Practices 2025, s. 57)</p>
<p>Rodzaj wsparcia: (mieszkalnictwo, konsultacje prawne, psychologiczne, wsparcie mentorskie, rzecznictwo, budowanie potencjału, międzysektorowe wsparcie, itd.); przydatne dla klasyfikacji praktyk w narzędziowniku oraz przy identyfikacji podobnych lub komplementarnych praktyk.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Budowanie potencjału • Wsparcie rówieśnicze i działania społecznościowe • Rzecznictwo i podnoszenie świadomości • Ochrona i zapobieganie • Współpraca międzyinstytucjonalna • Wsparcie prawne <p>Inicjatywa ta funkcjonuje jako ustrukturyzowany cykl warsztatów na szczeblu gminnym (jedna sesja miesięcznie), skupiający osoby LGBTQIA+ i ich sojuszników oraz przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego, lokalnej policji i organów administracji gminnej.</p> <p>Warsztaty koncentrują się na praktycznych narzędziach wzmocnienia pozycji, dialogu społecznego i współpracy instytucjonalnej, tworząc regularne i łatwo dostępne przestrzenie, w których osoby LGBTQIA+ i ich sojusznicy mogą wspólnie opracowywać strategie przeciwko nienawiści i dyskryminacji.</p>
<p>Cele: główne cele modelu dobrych praktyk (integracja, wsparcie zdrowotne i psychologiczne, nauka języka, zakwaterowanie) oraz stopień zgodności z celem projektu @nclusion.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie i zapewnianie bezpieczniejszych przestrzeni dla osób LGBTQI+ w różnych środowiskach społecznych, takich jak sport, edukacja, życie nocne, kościoły i rodzina. • Zapewnianie osobom dotkniętym tym problemem zorganizowanych platformy do dzielenia się swoimi doświadczeniami i potrzebami. • Wspólne opracowywanie lokalnych strategii zapobiegania i zwalczania przemocy motywowanej homofobią i queerfobią. • Zapewnianie i poszerzanie wiedzy osób dotkniętych tym problemem na temat zgłaszania przypadków przemocy oraz ścieżek prawnych (postępowania karne).

	<ul style="list-style-type: none"> • Wzmacnianie społeczności poprzez praktyczne strategie bezpieczeństwa w codziennych sytuacjach. • Wzmacnianie dialogu, zaufania i współpracy między społecznością LGBTQIA+, policją i administracją miejską. • Wspieranie integracji społecznej i ścieżek stabilizacji dla osób LGBTQI+ przebywających na wygnaniu.
<p>Czas trwania i status projektu: (w trakcie realizacji/zakończone/eksperymentalne/pilotażowe) – pomocne w odróżnieniu utrwalonych praktyk od eksperymentów oraz w ocenie ich trwałości w czasie.</p>	<p>Początek: maj 2025 r.</p> <p>Zakończenie: listopad 2025 r.</p> <p>Charakter: Inicjatywa polegająca na serii warsztatów miejskich (nie pilotażowa)</p> <p>W maju 2025 r. miasto Brunszwik oficjalnie uruchomiło program „Queere Sicherheit”, którego realizacja opierała się na ustrukturyzowanych, bezpłatnych, comiesięcznych warsztatach trwających do listopada 2025 r. Każdy miesiąc poświęcony był konkretnemu środowisku społecznemu, np. sportowi, edukacji, życiu nocnemu, kościołowi i rodzinie; warsztaty były realizowane we współpracy z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, policją i podmiotami miejskimi. Inicjatywa ta miała formę jasno zdefiniowanego programu miejskiego, wspieranego przez miasto i lokalne biuro LSBTIQ+. Ta międzysektorowa współpraca wskazuje na duży potencjał kontynuacji lub powielenia, co sugeruje średnio- i długoterminową trwałość wykraczającą poza pierwotny cykl programu.</p>
<p>Stopień odtwarzalności: należy ocenić, czy model można odtworzyć i przenieść na inne konteksty krajowe/regionalne/lokalne, biorąc pod uwagę zasoby ludzkie, umiejętności i partnerstwa niezbędne do jego funkcjonowania.</p>	<p>Średnia do wysokiej powtarzalność, w zależności od lokalnego kontekstu.</p> <p>Model ten można przenieść na inne gminy lub organizacje lokalne, pod warunkiem że:</p> <ul style="list-style-type: none"> • istnieje minimalny ekosystem odpowiednich podmiotów, obejmujący wyspecjalizowane organizacje pozarządowe, gminy, organizacje zajmujące się uchodźcami oraz partnerów społeczeństwa obywatelskiego; • gminy mogą przeznaczyć lub dostosować odpowiednią przestrzeń fizyczną; • zawarto formalne umowy o współpracy między władzami publicznymi a społeczeństwem obywatelskim;

	<ul style="list-style-type: none"> • jako lokalny partner dostępna jest co najmniej jedna organizacja działająca na rzecz społeczności LGBTQIA+; • policja lub przedstawiciele władz publicznych są gotowi do podjęcia dialogu; • dostępne są podstawowe możliwości w zakresie facylitacji; • można zapewnić dostępne miejsca spotkań. <p>Podejście to jest mało zasobochłonne w porównaniu ze stałymi ośrodkami usługowymi. Nie wymaga dedykowanej infrastruktury ani dużych nakładów finansowych.</p> <p>Podejście to jest wysoce elastyczne i skalowalne. Miasta mogą je powielić w formie serii 3–4 warsztatów pilotażowych lub nawet włączyć do miejskiego programu obchodów Pride.</p> <p>Praktyka ta jest szczególnie odpowiednia dla środowisk miejskich dążących do stworzenia widocznej, skoordynowanej infrastruktury wsparcia dla migrantów i uchodźców LGBTQIA+, łączącej ochronę, integrację i budowanie społeczności.</p> <p>Ponadto nadaje się ona dla gmin dążących do wzmocnienia zaufania społecznego i lokalnej prewencji poprzez wzmocnienie społeczności i współpracę, która buduje praktyczną strategię bezpieczeństwa w codziennych sytuacjach.</p>
--	---

3.3 Grecja

Nazwa inicjatywy/dobrej praktyki	ACCMR- Athens Coordination Center for Migrant & Refugee issues
Rodzaj wsparcia: (mieszkalnictwo, konsultacje prawne, psychologiczne, wsparcie mentorskie, rzecznictwo, budowanie potencjału, międzysektorowe wsparcie, itd.); przydatne dla klasyfikacji praktyk w narzędziowniku oraz przy identyfikacji podobnych lub komplementarnych praktyk.	<p>Trzy grupy robocze koordynowane przez organizacje społeczeństwa obywatelskiego oraz społeczności migrantów i uchodźców w Grecji.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Doradztwo zawodowe • Edukacja • Promowanie integracji społecznej i udziału w życiu społeczności <p>ACCMR pełni rolę platformy koordynacyjnej, skupiającej władze miejskie/instytucje usługowe, organizacje pozarządowe, społeczności migrantów i uchodźców oraz organizacje międzynarodowe w celu poprawy jakości świadczonych usług i wyników integracji migrantów i uchodźców. Każda grupa robocza organizuje własne spotkania, co pozwala na ukierunkowaną</p>

	<p>dyskusję i koordynację tematyczną między odpowiednimi interesariuszami. Podczas tych spotkań potrzeby są systematycznie identyfikowane i mapowane zgodnie z konkretnym zakresem tematycznym i priorytetami każdej grupy roboczej.</p>
<p>Cele: główne cele modelu dobrych praktyk (integracja, wsparcie zdrowotne i psychologiczne, nauka języka, zakwaterowanie) oraz stopień zgodności z celem projektu @nclusion.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ułatwianie współpracy między miastem Ateny a społeczeństwem obywatelskim, organizacjami międzynarodowymi i rządem centralnym oraz wspieranie skutecznych polityk integracyjnych. Spotkania gromadzą przedstawicieli władz miejskich, społeczności migrantów i organizacji społeczeństwa obywatelskiego, sprzyjając dialogowi opartemu na integracji oraz partycypacyjnemu procesowi podejmowania decyzji. Przeprowadza się również systematyczną analizę usług i potrzeb, a ACCMR wspiera wydarzenia społeczne organizowane przez organizacje społeczeństwa obywatelskiego, społeczności migrantów i uchodźców • Wspieranie integracji społecznej oraz osób LGBTQI+.
<p>Czas trwania i status projektu: (w trakcie realizacji/zakończone/eksperymentalne/pilotażowe) – pomocne w odróżnieniu utrwalonych praktyk od eksperymentów oraz w ocenie ich trwałości w czasie.</p>	<p>Status: W trakcie realizacji</p> <p>Rozpoczęcie: 2017 r.</p> <p>Charakter: Zinstytucjonalizowany mechanizm koordynacji na szczeblu gminnym.</p>
<p>Stopień odtwarzalności: należy ocenić, czy model można odtworzyć i przenieść na inne konteksty krajowe/regionalne/lokalne, biorąc pod uwagę zasoby ludzkie, umiejętności i partnerstwa niezbędne do jego funkcjonowania.</p>	<p>Od minimalnej do wysokiej powtarzalności, w zależności od lokalnych ram zarządzania i ekosystemu interesariuszy</p> <p>Model ACCMR można przenieść na inne gminy, pod warunkiem że:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Władze lokalne wykazują polityczne zaangażowanie we wspieranie ustrukturyzowanych mechanizmów koordynacji • Istnieje podstawowy ekosystem organizacji pozarządowych, organizacji kierowanych przez migrantów oraz podmiotów świadczących usługi

	<ul style="list-style-type: none"> • Zapewniono formalny personel koordynacyjny oraz jasne kanały komunikacji <p>Chociaż model ten wymaga wsparcia instytucjonalnego i zdolności administracyjnych, jest on elastyczny i można go dostosowywać do różnych warunków.</p>
--	--

3.4 Włochy

Nazwa inicjatywy/dobrej praktyki	<i>CIDAS – LGBTQIA+ Dedicated Reception within the SAI of Bologna</i> ¹²
Rodzaj wsparcia: (mieszkalnictwo, konsultacje prawne, psychologiczne, wsparcie mentorskie, rzecznictwo, budowanie potencjału, międzysektorowe wsparcie, itd.); przydatne dla klasyfikacji praktyk w narzędziowniku oraz przy identyfikacji podobnych lub komplementarnych praktyk.	<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie mieszkania i bezpiecznego zakwaterowania dla osób LGBTQIA+ ubiegających się o azyl oraz beneficjentów ochrony międzynarodowej; wsparcie prawne, zdrowotne i psychologiczne; • Wsparcie rówieśnicze (obecność osoby wspierającej oraz grupy samopomocy i wzajemnej pomocy); • Rozwój potencjału i szkolenia personelu; • Integracja społeczna i integracja na rynku pracy; • Indywidualne zarządzanie sprawami w ramach PPAI (Indywidualny Plan Przyjęcia i Integracji). <p>Inicjatywa ta łączy służby miejskie i wyspecjalizowane organizacje pozarządowe w jednej przestrzeni fizycznej, aby zapewnić skoordynowane wsparcie skierowane w szczególności do osób transpłciowych doświadczających wielu form trudnej sytuacji, w tym migrantów i uchodźców.</p>
Cele: główne cele modelu dobrych praktyk (integracja, wsparcie zdrowotne i psychologiczne, nauka języka, zakwaterowanie) oraz stopień zgodności z	<p>Zapewnienie bezpiecznej, wolnej od dyskryminacji i wzmocniającej pozycję ścieżki przyjmowania migrantów i uchodźców z grupy LGBTQIA+, ze szczególnym uwzględnieniem osób transpłciowych oraz osób narażonych na krzyżujące się formy marginalizacji (np. bezdomność, prostytucja, handel ludźmi, zagrożenie zdrowia).</p> <p>W szczególności model ten ma na celu:</p>

¹² [CIDAS-società e diritti](#)

<p>celem projektu @nclusion.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zagwarantowanie bezpiecznych warunków mieszkaniowych poprzez dedykowane miejsca przyjmowania (43 w ramach SAI w Bolonii); • zapewnienie dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej, w tym wsparcia fizycznego i psychologicznego oraz ścieżek transformacji potwierdzających tożsamość płciową; • zapewnienie pomocy prawnej w procedurach azylowych i dotyczących stanu cywilnego; • Promowanie integracji na rynku pracy i niezależności mieszkaniowej, czego dowodem jest duża liczba beneficjentów opuszczających program z stabilnymi umowami o pracę i niezależnym zakwaterowaniem; • Wzmocnienie indywidualnej sprawczości poprzez wspólne opracowanie spersonalizowanego planu przyjmowania i integracji (PPAI), umożliwiającego beneficjentom aktywny udział w definiowaniu i monitorowaniu ich celów; • Budowanie integracyjnych praktyk zawodowych poprzez ciągłe szkolenia personelu i współpracę ze specjalistycznymi organizacjami LGBTQIA+.
<p>Czas trwania i status projektu: (w trakcie realizacji/zakończone/eksperymentalne/pilotażowe) – pomocne w odróżnieniu utrwalonych praktyk od eksperymentów oraz w ocenie ich trwałości w czasie.</p>	<p>Status: W trakcie realizacji</p> <p>Rozpoczęcie: 2018 r.</p> <p>Charakter: Zinstytucjonalizowana inicjatywa lokalna wpisana w publiczny system przyjmowania (SAI – Sistema di Accoglienza e Integrazione), realizowana przez spółdzielnię społeczną trzeciego sektora (CIDAS) w ramach formalnego partnerstwa z gminą Bolonia oraz wyspecjalizowanymi organizacjami LGBTQIA+.</p> <p>Specjalna ścieżka przyjmowania osób LGBTQIA+ funkcjonuje od 2018 r. w ramach SAI w Bolonii. Wcześniejszy projekt pilotażowy Casa Caterina stanowił pierwszą fazę eksperymentalną, która doprowadziła do opracowania wytycznych dotyczących tworzenia ośrodków przyjmujących skierowanych do osób trans* ubiegających się o azyl i beneficjentów ochrony w ramach projektu „Rise the Difference”.</p>
<p>Stopień odtwarzalności: należy ocenić, czy model można odtworzyć i przenieść na inne konteksty krajowe/regionalne/lokalne, biorąc pod uwagę zasoby ludzkie, umiejętności i</p>	<p>Duży potencjał powielania tego rozwiązania, zwłaszcza w sytuacjach, gdy władze lokalne są skłonne do współpracy z wyspecjalizowanymi organizacjami trzeciego sektora. Do kluczowych czynników sprzyjających należą:</p> <ul style="list-style-type: none"> • istnienie silnego partnerstwa z organizacjami LGBTQIA+ (np. MIT), zapewniającego specjalistyczną wiedzę w zakresie zdrowia, kwestii prawnych oraz wsparcia rówieśniczego; • Ustrukturyzowany mechanizm zarządzania (np. grupa sterująca ds. wstępnej oceny przyjęć) w celu zarządzania ocenami współmieszkania i wrażliwości;

partnerstwa niezbędne do jego funkcjonowania.	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycje w ciągłe szkolenia personelu w celu zagwarantowania bezstronnych i kompetentnych praktyk; • Wykorzystanie spersonalizowanego narzędzia planowania (PPAI), które można dostosować do różnych ram administracyjnych.
---	--

3.5 Polska

Nazwa inicjatywy/dobrej praktyki	<p>“Razem w Polsce – Integracja bez Granic” (Together in Poland – Integration without Borders)</p> <p>https://www.lambdawarszawa.org/newsy-i-inicjatywy/bezplatna-pomoc-psychologiczna</p>
Rodzaj wsparcia: (mieszkalnictwo, konsultacje prawne, psychologiczne, wsparcie mentorskie, rzecznictwo, budowanie potencjału, międzysektorowe wsparcie, itd.); przydatne dla klasyfikacji praktyk w narzędziowniku oraz przy identyfikacji podobnych lub komplementarnych praktyk.	<p>Głównym celem projektu jest zapewnienie migrantom LGBTQI+ wsparcia psychologicznego i prawnego w procesie adaptacji do nowego środowiska, zapobieganie wykluczeniu i dyskryminacji oraz wspieranie rozwoju nowych umiejętności i wiedzy na temat ich praw jako migrantów i pracowników.</p> <p>Projekt ten jest w dużym stopniu zgodny z celami projektu @nclusion.</p>
Czas trwania i status projektu: (w trakcie realizacji/zakończone/eksperymentalne/pilotażowe) – pomocne w odróżnieniu utrwalonych praktyk od eksperymentów oraz w ocenie ich trwałości w czasie.	Ongoing (since 2025).
Stopień odtwarzalności: należy ocenić, czy model można odtworzyć i	Gminy uczestniczące w projekcie @nclusion mogą wdrażać praktyki i działania realizowane w ramach projektu w lokalnym kontekście.

<p>przenieść na inne konteksty krajowe/regionalne/lokalne, biorąc pod uwagę zasoby ludzkie, umiejętności i partnerstwa niezbędne do jego funkcjonowania.</p>	<p>Model ten można przenieść na gminy, pod warunkiem że:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gmina przeznaczy miejsce na konsultacje i szkolenia dostępne dla migrantów LGBTQI+; • Gmina wyznaczy specjalistów odpowiedzialnych za koordynację programu wsparcia oraz zatrudnienie psychologów (ENG, PL, UA, RU), doradców prawnych, tłumaczy i specjalistów ds. komunikacji.
--	--

3.6 Hiszpania

<p>Nazwa inicjatywy/dobrej praktyki</p>	<p>Model lokalnego zarządzania wieloinstytucjonalnego i budowania potencjału na rzecz integracji migrantów LGBTQI+ (Alzira)</p>
<p>Rodzaj wsparcia: (mieszkalnictwo, konsultacje prawne, psychologiczne, wsparcie mentorskie, rzecznictwo, budowanie potencjału, międzysektorowe wsparcie, itd.); przydatne dla klasyfikacji praktyk w narzędziowniku oraz przy identyfikacji podobnych lub komplementarnych praktyk.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Koordynacja międzyinstytucjonalna • Budowanie potencjału • Opracowywanie lokalnych strategii • Rzecznictwo i podnoszenie świadomości • Działania ukierunkowane na ochronę grup szczególnie wrażliwych <p>Inicjatywa ta funkcjonuje jako ustrukturyzowany model zarządzania miejskiego, który wzmacnia potencjał instytucjonalny oraz współpracę międzysektorową w celu włączenia kwestii integracji migrantów LGBTQI+ do lokalnych strategii, usług i inicjatyw społecznych.</p> <p>Opiera się ona na konsolidacji partycypacyjnego organu lokalnego (Mesa de la Convivencia), wzmocnionych ścieżkach szkoleniowych dla instytucji oraz skoordynowanej współpracy między wydziałami miejskimi, organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i regionalnymi służbami publicznymi.</p>
<p>Czas trwania i status projektu: (w trakcie realizacji/zakończone/eksperymentalne/pilotażowe) – pomocne w odróżnieniu utrwalonych praktyk od eksperymentów oraz w</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wzmocnienie kompetencji instytucjonalnych pracowników gminnych (służb socjalnych, jednostek ds. równości, lokalnej policji) w zakresie różnorodności, tożsamości płciowej oraz kwestii związanych z migracją. • Zmniejszenie barier strukturalnych i proceduralnych, z jakimi borykają się migranci LGBTQI+ w dostępie do usług publicznych.

<p>ocenie ich trwałości w czasie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Włączenie perspektywy LGBTQI+ oraz perspektywy intersekcjonalnej do lokalnego planowania strategicznego, w tym do Gminnego Planu Równości oraz realizowanego obecnie Gminnego Planu LGTBIQ+. • Należy ustanowić stabilne mechanizmy współpracy między gminą a wyspecjalizowanymi organizacjami pozarządowymi. • Należy promować integracyjne środowiska społeczne poprzez skoordynowane inicjatywy publiczne (np. Tydzień Migracji, Tydzień LGTBIQ+). • Należy opracować oparte na dowodach lokalne plany poprzez ankiety partycypacyjne i procesy oceny potrzeb.
<p>Stopień odtwarzalności: należy ocenić, czy model można odtworzyć i przenieść na inne konteksty krajowe/regionalne/lokalne, biorąc pod uwagę zasoby ludzkie, umiejętności i partnerstwa niezbędne do jego funkcjonowania.</p>	<p>Status: Trwa i jest stopniowo konsolidowany</p> <p>Charakter: Zinstytucjonalizowany model zarządzania gminnego (nie jest to inicjatywa pilotażowa)</p> <p>Model opiera się na już istniejącym organie partycypacyjnym (Mesa de la Convivencia), który stopniowo włączał integrację migrantów LGBTQI+ do zakresu swoich działań w odpowiedzi na zmieniające się potrzeby lokalne.</p> <p>Kluczowe elementy obejmują:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ustrukturyzowane działania szkoleniowe skierowane do pracowników gminy, lokalnej policji, organizacji pozarządowych i stowarzyszeń LGTBIQ+. • Aktywna współpraca ze specjalistycznymi organizacjami, takimi jak Cruz Roja, CEPAIM oraz lokalne stowarzyszenie LGTBIQ+ Gailés. • Koordynacja z programami publicznymi na szczeblu regionalnym, takimi jak PANGEA i ORIENTA (Generalitat Valenciana). • Partycyjne procesy diagnostyczne wspierające opracowywanie lokalnych instrumentów polityki na rzecz równości oraz osób LGTBIQ+
	<p>Wysokie, pod warunkiem zaangażowania politycznego i minimalnych zdolności koordynacyjnych.</p> <p>Model ten można przenieść na inne gminy, pod warunkiem że:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Powstanie lub zostanie uruchomiony lokalny organ o charakterze partycypacyjnym lub konsultacyjnym. • Powstaną formalne lub nieformalne mechanizmy współpracy między władzami lokalnymi a wyspecjalizowanymi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego. • Pracownicy pierwszej linii przejdą podstawowe szkolenie instytucjonalne dotyczące kwestii LGBTQI+ i migracji. • Cele związane z integracją zostaną włączone do lokalnych instrumentów planowania.

- Zostaną zidentyfikowane regionalne zasoby publiczne i powiązane z lokalnymi ścieżkami skierowań.
- Podejście to nie wymaga znacznych nakładów finansowych ani specjalnej infrastruktury. Jego trwałość opiera się przede wszystkim na ustrukturyzowanej koordynacji, zaangażowaniu instytucjonalnym i współpracy międzysektorowej.

Dobre praktyki zidentyfikowane w krajach partnerskich wskazują zarówno na wspólne priorytety, jak i na podejścia dostosowane do konkretnego kontekstu w zakresie integracji migrantów LGBTQI+ na szczeblu lokalnym. Chociaż inicjatywy te różnią się pod względem struktury i zakresu, można dostrzec kilka wspólnych tendencji. Po pierwsze, wiele praktyk opiera się na współpracy między wieloma agencjami, gminami, organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i wyspecjalizowanymi grupami LGBTQI+, co podkreśla znaczenie skoordynowanych struktur zarządzania w reagowaniu na złożone, krzyżujące się słabości. Na przykład przypadek włoski skupia się na wyspecjalizowanych ścieżkach przyjmowania i spersonalizowanego wsparcia, zapewniając bezpieczne zakwaterowanie, pomoc prawną i usługi zdrowotne dla osób ubiegających się o azyl z grupy LGBTQI+, w szczególności osób transpłciowych.

Natomiast doświadczenia greckie i hiszpańskie kładą nacisk na koordynację instytucjonalną i mechanizmy zarządzania partycypacyjnego, takie jak miejskie grupy robocze lub lokalne platformy konsultacyjne, które skupiają władze, organizacje pozarządowe i społeczności migrantów w celu identyfikacji potrzeb i opracowania polityk sprzyjających włączeniu społecznemu. Inne praktyki, takie jak te zidentyfikowane w Niemczech i Polsce, podkreślają rolę budowania potencjału, podnoszenia świadomości i wsparcia psychospołecznego, koncentrując się na wzmacnianiu kompetencji zawodowych, zwalczaniu dyskryminacji i ułatwianiu integracji poprzez szkolenia, dialog społeczny i dostęp do wyspecjalizowanych usług.

Kolejna zbieżność dotyczy kluczowej roli bezpiecznych przestrzeni i dostosowanych do potrzeb usług wsparcia, przy czym jednocześnie ujawniają się różnice w stopniu instytucjonalizacji tych praktyk: w niektórych krajach są one wpisane w politykę gminną lub krajowe ramy przyjmowania uchodźców, podczas gdy w innych pozostają przede wszystkim inicjatywami społeczeństwa obywatelskiego wspieranymi przez organizacje pozarządowe.

Wreszcie praktyki te różnią się pod względem ukierunkowania – niektóre inicjatywy stawiają na pierwszym miejscu natychmiastową ochronę i warunki przyjmowania, podczas gdy inne koncentrują się w większym stopniu na długoterminowych środkach integracyjnych, takich jak dostęp do zatrudnienia, uczestnictwo w życiu społeczności i włączenie społeczne.

Tworzenie i funkcjonowanie lokalnych grup roboczych (GR)

W ramach projektu @nclusion lokalne grupy robocze (WG) pełnią rolę kluczowego mechanizmu służącego przekładaniu wiedzy i zaleceń zgromadzonych w trakcie realizacji projektu na konkretne działania polityczne. Grupy te, utworzone we wszystkich sześciu krajach objętych projektem, mają przede wszystkim na celu stworzenie przestrzeni współpracy, w której władze lokalne, organizacje społeczeństwa obywatelskiego oraz przedstawiciele społeczności mogą wspólnie przyczyniać się do opracowywania lokalnych planów działania mających na celu wzmocnienie integracji migrantów LGBTQI+. Poprzez ten proces projekt dąży do zapewnienia, aby polityka integracji migrantów lepiej odzwierciedlała specyficzne potrzeby osób doświadczających dyskryminacji wynikającej z nakładania się statusu migracyjnego, orientacji seksualnej, tożsamości i ekspresji płciowej oraz cech płciowych (SOGIESC).

Każdy kraj partnerski powoła co najmniej jedną grupę roboczą, koordynowaną przez krajowych partnerów projektu i skupiającą przedstawicieli gmin, organizacji zajmujących się migrantami i uchodźcami, stowarzyszeń LGBTQI+, organizacji społeczeństwa obywatelskiego oraz innych istotnych podmiotów działających w obszarach migracji, integracji społecznej, równości lub praw człowieka, w celu wspierania trwałych sieci kontaktów i praktyk opartych na współpracy, które będą mogły w dalszym ciągu wspierać integrację migrantów i uchodźców LGBTQI+ w perspektywie długoterminowej. Zdecydowanie zachęca się do udziału osób, które mają osobiste doświadczenia jako migranci LGBTQI+, aby zapewnić, że proces planowania odzwierciedla rzeczywiste potrzeby i doświadczenia życiowe, a nie opiera się wyłącznie na perspektywach instytucjonalnych.

Prace grup roboczych będą prowadzone przez dłuższy okres i będą łączyć planowanie partycypacyjne z działaniami w zakresie monitorowania i oceny. W początkowej fazie członkowie będą spotykać się regularnie – zarówno online, jak i, w miarę możliwości, osobiście – w celu wspólnej analizy lokalnych uwarunkowań oraz wspólnego opracowania lokalnych planów działania. W zależności od priorytetów wynikających z uwarunkowań krajowych i lokalnych grupy robocze mogą skupić się na jednym lub kilku obszarach integracji, takich jak dostęp do mieszkań, włączenie na rynek pracy, opieka zdrowotna i wsparcie psychologiczne, uczestnictwo w życiu społecznym lub wzmocnianie więzi między społecznościami migrantów a społecznościami przyjmującymi.

Główną zasadą przyświecającą pracom grup roboczych jest uznanie, że społeczności LGBTQI+ nie są jednorodne oraz że polityka oparta na podejściu „jedno rozwiązanie dla wszystkich” grozi utrwalaniem form marginalizacji zamiast ich eliminowaniem. Migranci i uchodźcy LGBTQI+ mogą doświadczać wielorakich i krzyżujących się form dyskryminacji związanych z tożsamością płciową, orientacją seksualną, pochodzeniem etnicznym, religią, statusem migracyjnym lub warunkami społeczno-ekonomicznymi: z tego powodu proces planowania partycypacyjnego promowany przez grupy robocze ma na celu uwzględnienie perspektywy interseksyjnej, która odzwierciedla różnorodność

doświadczeń w społecznościach LGBTQI+ i gwarantuje, że wynikające z niego propozycje polityczne będą inkluzywne i dostosowane do kontekstu.

Metodologicznie prace Grup Roboczych opierają się na ustrukturyzowanym, partycypacyjnym podejściu, zorganizowanym w czterech głównych fazach:

Pierwsza faza koncentruje się na formalnym ukonstytuowaniu się Grup Roboczych (WG) oraz określeniu ram współpracy. Na tym etapie identyfikuje się członków i zaprasza ich do udziału, organizuje się spotkanie inauguracyjne w celu doprecyzowania celów i harmonogramu, a także podpisuje formalny dokument ustanawiający wspólne zobowiązanie uczestników. Tworzona jest również wspólna przestrzeń cyfrowa, aby ułatwić dokumentowanie i komunikację w trakcie całego procesu.

Druga faza obejmuje partycypacyjną diagnozę sytuacji lokalnej. W jej trakcie członkowie Grup Roboczych wspólnie analizują aktualne uwarunkowania wpływające na włączenie migrantów i uchodźców LGBTQI+ w swoich regionach. Obejmuje to mapowanie istniejących usług i zasobów, identyfikację barier strukturalnych oraz luk w systemie ochrony, a także gromadzenie jakościowych danych poprzez działania partycypacyjne, takie jak grupy fokusowe i wspólne narzędzia cyfrowe. Rezultatem tej fazy jest zwięzły raport diagnostyczny podsumowujący główne wyzwania i możliwości zidentyfikowane na poziomie lokalnym.

Opierając się na tej analizie, trzecia faza koncentruje się na współtworzeniu Lokalnych Planów Działania. Członkowie Grup Roboczych (WG) określają konkretne cele, identyfikują priorytetowe obszary interwencji oraz opracowują szczegółowe działania mające na celu rozwiązanie problemów wskazanych na etapie diagnozy. Faza ta obejmuje również określenie odpowiedzialności, potencjalnych partnerstw oraz dostępnych zasobów niezbędnych do wdrożenia. Lokalne Plany Działania są opracowywane na podstawie wspólnego szablonu udostępnionego w ramach projektu, co zapewnia pewien poziom spójności między krajami, przy jednoczesnym zachowaniu elastyczności pozwalającej na dostosowanie działań do lokalnych uwarunkowań.

Ostatnia faza obejmuje walidację i ewaluację Lokalnych Planów Działania. Po ich ostatecznym opracowaniu plany są przedstawiane odpowiednim instytucjom lokalnym oraz interesariuszom w celu uzyskania akceptacji i przygotowania do przyszłego wdrożenia. Równocześnie Grupy Robocze oceniają sam proces partycypacyjny, zbierając opinie uczestników i analizując skuteczność zastosowanej metodologii współpracy. Wyniki tych działań zostaną zebrane w Krajowych Raportach Końcowych, które udokumentują osiągnięte rezultaty, napotkane wyzwania oraz rekomendacje dotyczące wzmocnienia wdrażania w przyszłości.

Co istotne, rola Grup Roboczych (WG) nie kończy się na opracowaniu Lokalnych Planów Działania: członkowie będą nadal spotykać się w dodatkowym okresie monitorowania, aby analizować postępy we wdrażaniu, identyfikować ewentualne niedociągnięcia oraz proponować korekty lub usprawnienia tam, gdzie jest to konieczne. Ten wydłużony etap monitorowania i refleksji pozwala na rozwój planów w odpowiedzi na pojawiające się potrzeby oraz zapewnia ich aktualność także po zakończeniu samego projektu.

W celu zapewnienia spójności i rozliczalności w różnych kontekstach krajowych, realizacja działań Grup Roboczych będzie również monitorowana przy użyciu zestawu wspólnych wskaźników sukcesu

określonych na poziomie projektu. Jednym z kluczowych oczekiwanych rezultatów tego procesu jest opracowanie i zatwierdzenie sześciu Lokalnych Planów Działania oraz udokumentowanie co najmniej siedmiu spotkań każdej Grupy Roboczej. Szczególna uwaga zostanie także poświęcona inkluzywności samych Grup Roboczych, poprzez zapewnienie zrównoważonego udziału osób o różnych tożsamościach płciowych, orientacjach seksualnych i doświadczeniach migracyjnych, a także promowanie rzeczywistego zaangażowania podmiotów reprezentujących różnorodne społeczności.

Na zakończenie skuteczność i postrzegana wartość całego procesu zostaną ocenione na podstawie opinii interesariuszy, przy czym celem jest osiągnięcie poziomu satysfakcji na poziomie co najmniej 80% wśród uczestników Grup Roboczych. Wskaźniki te przyczynią się do ogólnej ewaluacji działania oraz będą stanowić podstawę dla Krajowych Raportów opracowywanych na zakończenie projektu.

Jak rozwinąć Lokalne Grupy Robocze na krajowym i lokalnym poziomie

Niniejsza sekcja przedstawia ramy metodologiczne mające na celu wsparcie partnerów projektu oraz Lokalnych Grup Roboczych (WG) w opracowywaniu Lokalnych Planów Działania. Jej celem jest pomoc w przełożeniu zasad polityki oraz wniosków analitycznych zaprezentowanych w poprzednich rozdziałach narzędziownika na konkretne działania możliwe do wdrożenia na poziomie lokalnym.

Rozdział ten pełni zatem funkcję pomostu między analizą polityk a planowaniem operacyjnym: podczas gdy wcześniejsze części narzędziownika analizują szerszy kontekst prawny, instytucjonalny i społeczny kształtujący przyjmowanie oraz integrację migrantów LGBTQI+, niniejsza sekcja koncentruje się na tym, w jaki sposób lokalni aktorzy mogą przekształcić tę wiedzę w skoordynowane działania, usługi i polityki dostosowane do ich kontekstu terytorialnego.

Zamiast proponować sztywne modele, przedstawione tutaj narzędzia zostały zaprojektowane jako elastyczne i możliwe do adaptacji. Z tego względu rozdział oferuje praktyczne wskazówki oraz narzędzia planistyczne, które partnerzy mogą dostosować do swoich uwarunkowań krajowych i lokalnych. Będą one szczególnie przydatne dla Grup Roboczych, które mają analizować lokalne wyzwania, identyfikować priorytety oraz opracowywać wykonalne działania, tak aby Lokalne Plany Działania odpowiadały na konkretne potrzeby i odzwierciedlały różnorodność perspektyw, w tym organizacji pracujących bezpośrednio z migrantami i społecznościami LGBTQI+.

Opracowywanie Lokalnych Planów Działania powinno zatem przebiegać zgodnie z ustrukturyzowanym, a zarazem partycypacyjnym procesem. Obejmuje on analizę kontekstu krajowego i lokalnego, identyfikację instytucji i usług, ocenę istniejących luk i barier oraz projektowanie ukierunkowanych działań, które mogą przyczynić się do poprawy obowiązujących polityk i praktyk. Narzędzia operacyjne przedstawione w tym rozdziale – takie jak ramy analizy kontekstu, mapowanie interesariuszy, ocena potrzeb czy szablony planowania działań – mają na celu wsparcie tego procesu oraz ułatwienie koordynacji między zaangażowanymi podmiotami.

Na zakończenie, narzędzia operacyjne i listy kontrolne zawarte w tej sekcji mają wspierać władze lokalne oraz partnerów w przekładaniu priorytetów politycznych na konkretne i mierzalne działania. Narzędzia te mogą być rozwijane i dostosowywane przez Lokalne Grupy Robocze lub wykorzystywane jako wzorcowe szablony, z myślą o tworzeniu praktycznych materiałów – takich jak broszury, karty informacyjne czy podobne zasoby – skierowanych do praktyków i specjalistów zaangażowanych w świadczenie usług w zakresie przyjmowania i integracji. Materiały te mogą pełnić funkcję przystępnych narzędzi referencyjnych, dostarczając użytecznych informacji oraz wskazówek do usprawniania codziennej pracy zawodowej. W ten sposób Lokalne Grupy Robocze są zachęcane do wspólnej refleksji nad istniejącymi praktykami oraz do przekładania wniosków wypracowanych w ramach projektu na praktyczne, dostosowane do kontekstu rozwiązania wspierające skuteczną integrację i ochronę migrantów LGBTQI+.

Wprowadzenie do szablonów

Poniższe szablony zostały opracowane w celu wsparcia Lokalnych Grup Roboczych w praktycznym opracowywaniu Lokalnych Planów Działania. Przekładają one podejście planistyczne na uporządkowane pola, które prowadzą użytkowników przez proces krok po kroku oraz ułatwiają organizację informacji niezbędnych do projektowania działań na poziomie lokalnym.

Każdy szablon koncentruje się na określonym etapie procesu planowania lokalnego i pomaga partnerom uporządkować informacje w sposób przejrzysty i systematyczny. Nie należy traktować ich jako sztywnych formularzy, lecz jako narzędzia wspierające refleksję, dyskusję i koordynację między interesariuszami zaangażowanymi w opracowywanie Lokalnych Planów Działania.

Szablony mają strukturę tabel zawierających nagłówki oraz pola prowadzące. Nagłówki wskazują, jaki rodzaj informacji powinien zostać zebrany, natomiast pola treści umożliwiają Grupom Roboczym opisanie sytuacji lokalnej, identyfikację priorytetów oraz zarysowanie możliwych działań. Elementy te mają wspierać wspólną, opartą na danych analizę kontekstu lokalnego oraz zapewnić, że proponowane działania będą realistyczne, spójne i odpowiadające na potrzeby migrantów, uchodźców i osób ubiegających się o azyl LGBTQI+.

W szczególności szablony prowadzą użytkowników przez kilka kluczowych etapów procesu planowania, które odpowiadają następującym sekcjom tego rozdziału:

- 5.1 Analiza kontekstu krajowego i lokalnego
- 5.2 Aktorzy instytucjonalni
- 5.3 Struktura i funkcjonowanie systemu przyjmowania
- 5.4 Usługi społeczne i zdrowotne
- 5.5 Trzeci sektor i społeczeństwo obywatelskie
- 5.6 Narzędzia operacyjne i listy kontrolne

Szablon analizy kontekstu wspiera partnerów w opisie krajowego i lokalnego otoczenia politycznego. Zachęca Grupy Robocze do refleksji nad ramami regulacyjnymi, istniejącymi usługami oraz uwarunkowaniami strukturalnymi wpływającymi na przyjmowanie i integrację migrantów LGBTQI+. Pola zawarte w tym szablonie sprzyjają przygotowaniu zwięzłego przeglądu kontekstu instytucjonalnego, z uwzględnieniem zarówno dostępnych zasobów, jak i potencjalnych ograniczeń.

Szablon mapowania interesariuszy pomaga zidentyfikować głównych aktorów zaangażowanych w procesy przyjmowania, ochrony i integracji na poziomie lokalnym. Dzięki temu narzędziu Grupy Robocze mogą mapować instytucje, organizacje społeczeństwa obywatelskiego, dostawców usług oraz podmioty społecznościowe, określając ich role, odpowiedzialności oraz potencjalny wkład w realizację Lokalnego Planu Działania.

Szablon oceny potrzeb i luk został zaprojektowany w celu pogłębionej refleksji nad wyzwaniem, z jakimi mierzą się migranci LGBTQI+ w kontekście lokalnym. Zawarte w nim pola zachęcają partnerów

do identyfikowania braków w usługach, barier w dostępie oraz specyficznych podatności, w oparciu o doświadczenia praktyków, organizacji i przedstawicieli społeczności.

Na końcu, szablon planowania działań wspiera definiowanie konkretnych środków. Prowadzi Grupy Robocze przez proces określania celów, proponowanych działań, odpowiedzialnych podmiotów, harmonogramów oraz oczekiwanych rezultatów. Szablon ten pomaga zapewnić, że Lokalny Plan Działania zawiera jasne i wykonalne kroki, które mogą przyczynić się do poprawy polityk, usług i praktyk na poziomie lokalnym.

Łącznie szablony te tworzą uporządkowane, a zarazem elastyczne ramy dla opracowywania Lokalnych Planów Działania. Wypełniając je wspólnie, Lokalne Grupy Robocze mogą uporządkować istotne informacje, określić priorytety oraz zaplanować praktyczne działania dostosowane do swojego kontekstu terytorialnego.

5.1 Analysis of the National and Local Context

This section supports partners in analysing the broader regulatory, institutional and social context in which the Local Action Plan will be developed. Understanding the national and local framework is a crucial first step for identifying opportunities, constraints and existing policy approaches that shape the reception and inclusion of LGBTQI+ migrants, refugees and asylum seekers.

The template included in this section guides Working Groups in collecting key information on relevant legislation, policy frameworks and local dynamics. This analysis helps create a shared understanding of the environment in which local actions will be implemented.

5.1 ANALYSIS OF THE NATIONAL AND LOCAL CONTEXT	
Country / Local Area	Indicate the country and the specific municipality/region where the Local Action Plan will be developed.
Partner Organisation	Name the organisation responsible for coordinating the contribution and the local Working Group process.
Overview of the national framework regarding migration, asylum and LGBTQI+ rights	Briefly summarise the key national laws/policies and institutional arrangements relevant to asylum, reception and LGBTQI+ rights.
National regulatory frameworks: a comparative overview	<p>This section should provide a comparative overview of the national legal and policy frameworks relevant to the reception, protection and inclusion of LGBTQI+ migrants, refugees and asylum seekers in the partner countries.</p> <p>It aims to highlight similarities and differences across national contexts, identify key regulatory provisions and policy approaches,</p>

	<p>and outline the main challenges and gaps affecting the protection of LGBTQI+ individuals within asylum and reception systems.</p> <p>The comparative analysis supports a better understanding of the institutional and legal environments in which Local Action Plans will be developed, helping partners identify transferable practices, common challenges and potential areas for policy improvement.</p>
Description of the local context	Describe the local setting (services available, key stakeholders, local policies, community needs and current initiatives).
Key challenges faced by LGBTQI+ migrants, refugees and asylum seekers	List the main barriers and risks identified locally (e.g., safety, access to services, discrimination, housing, legal/health support).

5.2 Podmioty instytucjonalne

Opracowanie skutecznych Lokalnych Planów Działania wymaga zaangażowania szerokiego grona podmiotów instytucjonalnych działających na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym. Władze publiczne, organy administracyjne oraz dostawcy usług publicznych często odgrywają kluczową rolę w kształtowaniu systemów przyjmowania oraz polityk integracyjnych. Szablon zawarty w tej sekcji pomaga zidentyfikować głównych aktorów instytucjonalnych zaangażowanych w zarządzanie migracją, usługi społeczne oraz systemy ochrony. Dzięki mapowaniu tych podmiotów i ich kompetencji Lokalne Grupy Robocze mogą lepiej zrozumieć mechanizmy koordynacji instytucjonalnej oraz zidentyfikować potencjalnych partnerów do realizacji działań na poziomie lokalnym.

5.2 PODMIOTY INSTYTUCJONALNE	
Instytucje	Wymień najważniejsze zaangażowane podmioty (np., ministerstwa, władze regionalne, administracje miast, instytucje azylowe).
Role / Obszar zadań	Opisz mandat każdej instytucji oraz jej obowiązki w zakresie przyjmowania, integracji, ochrony i świadczenia usług.
Poziom (krajowy/ regionalny/ lokalny)	Określ poziom administracyjny, na którym instytucja działa i podejmuje decyzje.

Koorynacja/ mechanizmy referencyjne	Krótko wyjaśnij, w jaki sposób instytucje koordynują działania i przekazują sprawy (porozumienia formalne, protokoły, grupy robocze, punkty kontaktowe).
--	--

5.3 Struktura i Funkcjonowanie Systemu Recepcyjnego

Systemy recepcyjne stanowią kluczowy element ram ochrony migrantów, osób ubiegających się o azyl oraz uchodźców. Ich struktura, dostępność i sposób funkcjonowania bezpośrednio wpływają na warunki, w jakich osoby mogą uzyskać dostęp do usług, środków ochrony oraz możliwości integracyjnych. Niniejsza sekcja zachęca Grupy Robocze do przeanalizowania, w jaki sposób systemy przyjmowania są zorganizowane w ich kontekście krajowym i lokalnym. Szablon pomaga opisać różne typy ośrodków recepcyjnych, rozwiązania w zakresie zarządzania oraz praktyki operacyjne, ze szczególnym uwzględnieniem włączenia i ochrony migrantów LGBTQI+.

5.3 STRUKTURA I FUNKCJONOWANIA SYSTEMU RECEPCYJNEGO	
Struktura recepcyjna / typ obiektu	Wskaż rodzaje najawnych obiektów (pierwszy punkt recepcyjny, schronisko, mieszkanie komunalne, usługi specjalistyczne itd.)
Odpowiedzialne władze/ ciało zarządzające	Określ, kto zarządza lub nadzoruje każdą strukturę (władze publiczne, prywatny dostawca, organizacja pozarządowa, modele mieszane).
Warunki dostępu do systemu i kluczowe kroki	Wyjaśnij, w jaki sposób ludzie wchodzi do systemu i jakie są główne kroki/fazy (rejestracja, ocena, przydział, świadczone usługi).
Kluczowe wyzwania dla osób LGBTQI+	Zaznacz bariery, ryzyka, luki w zapewnieniu bezpieczeństwa, które wpływają na osoby LGBTQI+ poszukujące azylu oraz osoby z doświadczeniem uchodźstwa w ramach systemu recepcyjnego.

5.4 Usługi społeczne i zdrowotne

Dostęp do usług społecznych i zdrowotnych odgrywa fundamentalną rolę w zapewnieniu dobrostanu, ochrony oraz integracji społecznej migrantów i uchodźców. W szczególności dla migrantów LGBTQI+ usługi te mogą stanowić kluczowe źródło wsparcia w radzeniu sobie z podatnościami, dyskryminacją oraz specyficznymi potrzebami zdrowotnymi.

Szablon zawarty w tej sekcji pomaga w mapowaniu głównych usług społecznych i zdrowotnych dostępnych na poziomie lokalnym, z uwzględnieniem ich dostępności, potencjalnych barier oraz

istniejących mechanizmów wsparcia. Informacje te przyczyniają się do identyfikacji luk oraz możliwości wzmocnienia świadczenia usług w ramach Lokalnego Planu Działania.

5.4 USŁUGI SPOLECZNE I ZDROWOTNE	
Typ usługi	Wymień odpowiednie usługi (opieka zdrowotna, zdrowie psychiczne, wsparcie psychospołeczne, zdrowie seksualne, pomoc prawna, usługi socjalne).
Podmiot odpowiedzialny za dany obszar	Wskaż, która instytucja/organizacja świadczy daną usługę i czy jest to sektor publiczny/prywatny/trzeci.
Dostępność dla osób LGBTQI+	Opisz wymagania dotyczące dostępu, dostępność przeszkolonego personelu, poufność, środki antydyskryminacyjne i wszelkie specjalistyczne świadczenia.
Kluczowe wyzwania i luki	Zidentyfikuj luki w usługach (czas oczekiwania, brak szkoleń, bariery językowe, ograniczone ścieżki skierowań, stygmatyzacja).

5.5 Trzeci Sektor i Społeczeństwo obywatelskie

Organizacje społeczeństwa obywatelskiego, grupy społeczne i podmioty trzeciego sektora często odgrywają kluczową rolę we wspieraniu migrantów i uchodźców, szczególnie na obszarach, gdzie reakcje instytucjonalne mogą być ograniczone lub rozproszone. Organizacje te często świadczą specjalistyczne usługi, zapewniają rzecznictwo i wsparcie społecznościowe.

Szablon w tej sekcji zachęca grupy robocze do identyfikacji i mapowania organizacji działających w obszarze migracji, integracji społecznej i praw osób LGBTQI+. Zrozumienie wkładu tych podmiotów pomaga wzmocnić współpracę i promuje bardziej skoordynowaną reakcję lokalną.

5.5 TRZECI SEKTOR I SPOLECZENSTWO OBYWATELSKIE	
Typ usługi	Wymień organizacje pozarządowe/organizacje społeczeństwa obywatelskiego/grupy społeczne działające w obszarze migracji, azylu, praw osób LGBTQI+, przeciwdziałania dyskryminacji i ochrony.

Typ wsparcia	Opisz oferowane wsparcie (prawne, psychospołeczne, mieszkaniowe, pomoc społecznościom lokalnym, rzecznictwo, mediacje, wsparcie doraźne).
Grupa odbiorców	Określ, kogo organizacja wspiera (osoby ubiegające się o azyl, uchodźcy, osoby LGBTQI+, ofiary przemocy itp.).
Partnerstwa i współpracy	Wymień istniejące formy współpracy z władzami publicznymi i możliwości wzmocnienia koordynacji lokalnej.

5.6 Narzędzia operacyjne i Czeklisty

Ostatnia część przekłada prace analityczne przeprowadzone w poprzednich sekcjach na praktyczne narzędzia planowania. Po przeanalizowaniu lokalnego kontekstu, podmiotów instytucjonalnych i systemów usług, Grupy Robocze mogą rozpocząć definiowanie konkretnych działań i priorytetów dla Lokalnego Planu Działania. Zawarte tutaj narzędzia operacyjne i listy kontrolne pomagają partnerom w opracowaniu wykonalnych działań, zdefiniowaniu obowiązków, ustaleniu harmonogramów i określeniu oczekiwanych rezultatów. Szablony te wspierają skoordynowany i zorientowany na działania proces planowania, pomagając przekształcić analizę w konkretne kroki, które mogą usprawnić polityki, usługi i praktyki na poziomie lokalnym.

Ponadto, każda Lokalna Grupa Robocza jest zachęcana do zidentyfikowania i uwzględnienia zalecanych narzędzi i zasobów praktycznych, które mogą wesprzeć wstępne przyjęcie i orientację beneficjentów, w szczególności migrantów LGBTQI+, uchodźców i osób ubiegających się o azyl. Mogą to być materiały informacyjne, arkusze informacyjne, ścieżki skierowań lub inne praktyczne instrumenty, które mogą pomóc praktykom i usługodawcom w skutecznym reagowaniu na specyficzne potrzeby beneficjentów na wczesnych etapach przyjmowania i wsparcia.

5.6 NARZĘDZIA OPERACYJNE I CZEKLISTY	
Narzędzia wstępnej recepcji beneficjentów: kilka rekomendacji	<p><i>Każda grupa robocza powinna opracować rekomendowane narzędzia do wstępnego przyjmowania beneficjentów.</i></p> <p><i>Przykład: Grupa Robocza opracowuje protokół pierwszego kontaktu dla usług recepcyjnych, który obejmuje:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>wielojęzyczną ulotkę powitalną wyjaśniającą prawa;</i> • <i>prywatne/bezpieczne kontakty i miejsca;</i> • <i>szablon zgłaszania dyskryminacji lub przemocy w placówkach recepcyjnych.</i>

<p>Czeklista operacyjna dla operatorów</p>	<p><i>Przykład:</i> Grupa robocza tworzy krótką listę kontrolną dla osób pracujących na pierwszej linii (pracowników socjalnych, kierowników ds. azylu, personelu recepcyjnego), która będzie wykorzystywana podczas wywiadów i zarządzania sprawą.</p> <p>Lista kontrolna zawiera takie wskazówki, jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nie zakładaj orientacji seksualnej ani tożsamości płciowej • Unikaj natarczywych lub nieistotnych pytań dotyczących życia prywatnego • Poproś o zgodę przed zebraniem informacji związanych z SOGIESC • Oceń, czy dana osoba czuje się bezpiecznie w obecnym miejscu zakwaterowania • Udziel informacji o lokalnych organizacjach wsparcia osób LGBTQI+. <p>Lista kontrolna jest zintegrowana z sesjami szkoleniowymi i codziennymi wytycznymi praktycznymi.</p>
<p>Zasady etyczne i standardy włączającej interwencji</p>	<p><i>Przykład:</i> Grupa robocza współdefiniuje Mapę Etyczną opartą na takich zasadach, jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poufność i ochrona danych. • niedyskryminacja i poszanowanie samoidentyfikacji. • intersekcyjność, • zero tolerancji dla nękania, ujawniania tożsamości lub wtórnej wiktymizacji w usługach. • podejścia uwzględniające traumę. <p>Grupa robocza współtworzy na poziomie regionalnym Mapę Wsparcia LGBTQI+, która zawiera:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostawców pomocy prawnej przyjaznych osobom LGBTQI+. • usługi zdrowia psychicznego i psychospołeczne z kompetencjami kulturowymi. • bezpieczne schroniska lub tymczasowe opcje mieszkaniowe. • organizacje społeczne i grupy wsparcia rówieśniczego. • miejskie punkty kontaktowe do składania skarg dotyczących dyskryminacji.
<p>Mapa lokalnej sieci wsparcia: bezpieczne kontakty</p>	<p>Grupa Robocza współtworzy na poziomie regionalnym Mapę Wsparcia LGBTQI+, która zawiera:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przyjazne dla osób LGBTQI+ placówki pomocy prawnej. • Pomoc psychologiczną i psychospołeczną z kompetencjami kulturowymi.

	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Bezpieczne schroniska lub tymczasowe opcje zakwaterowania.</i> • <i>Organizacje społeczne i grupy wsparcia rówieśniczego.</i> • <i>Gminne punkty kontaktowe do zgłaszania skarg dotyczących dyskryminacji.</i>
Formularze i szablony operacyjne	<i>Przykład: Grupa robocza opracowuje ujednoliczone szablony wspierające praktykę inkluzywną, takie jak: szablony monitorujące służące do śledzenia środków i wyników inkluzji;</i>

W kierunku włączających działań na lokalnym poziomie

Narzędzia przedstawione w tej sekcji mają na celu wsparcie Lokalnych Grup Roboczych i partnerów projektu w ustrukturyzowanym opracowaniu Lokalnych Planów Działania, odpowiadających na potrzeby migrantów LGBTQI+, uchodźców i osób ubiegających się o azyl.

Uporządkowując analizę kontekstu krajowego i lokalnego, mapując podmioty instytucjonalne i usługi oraz identyfikując istniejące luki i wyzwania, szablony zapewniają praktyczne ramy, które mogą ułatwić skoordynowane procesy planowania na poziomie lokalnym. Ich elastyczna struktura pozwala partnerom dostosować narzędzia do ich specyficznego otoczenia instytucjonalnego, prawnego i społecznego, przy jednoczesnym zachowaniu wspólnego podejścia metodologicznego.

Korzystanie z tych szablonów sprzyja procesowi partycypacyjnemu, w którym uczestniczą władze publiczne, organizacje społeczeństwa obywatelskiego, usługodawcy i przedstawiciele społeczności. Poprzez wspólną analizę i planowanie, Lokalne Grupy Robocze mogą identyfikować konkretne priorytety i definiować wykonalne działania, które odpowiadają specyficznym potrzebom migrantów LGBTQI+ w ich kontekście terytorialnym.

Ustrukturyzowane informacje zebrane za pomocą tych narzędzi mogą ostatecznie przyczynić się do wzmocnienia współpracy między interesariuszami, poprawy świadczenia usług i promowania bardziej inkluzywnych systemów przyjmowania i integracji. Dzięki przełożeniu analizy na praktyczne działania Lokalne Plany Działania mogą wspierać rozwój lepiej skoordynowanych i reagujących lokalnych polityk mających na celu zapewnienie ochrony, włączenia i równego dostępu do usług dla migrantów, uchodźców i osób ubiegających się o azyl ze społeczności LGBTQI+.

Podsumowanie

Zestaw narzędzi podkreśla, że pomimo znacznego postępu w prawnym uznawaniu wniosków o azyl składanych w ramach SOGIESC na poziomie międzynarodowym i europejskim, nadal istnieją istotne rozbieżności między formalnymi ramami a ich wdrażaniem w praktyce, szczególnie na poziomie lokalnym. Dowody zebrane w krajach partnerskich pokazują, że migranci i uchodźcy LGBTQI+ nadal borykają się z problemami interseksjonalnymi, w tym z niebezpiecznymi warunkami recepcyjnymi, ograniczonym dostępem do specjalistycznych usług zdrowotnych i psychospołecznych oraz narażeniem na dyskryminację w środowisku instytucjonalnym. W odpowiedzi na te problemy, zestaw narzędzi podkreśla potrzebę wyjścia poza podejścia czysto normatywne poprzez wzmocnienie lokalnego zarządzania, koordynacji i mechanizmów planowania partycypacyjnego, zwłaszcza poprzez tworzenie Lokalnych Grup Roboczych. Kluczowym wnioskiem jest to, że skuteczna inkluzja wymaga strategii uwzględniających kontekst, elastycznych i interseksjonalnych, opracowanych wspólnie ze społeczeństwem obywatelskim i społecznościami, których dotyczy problem. Analiza dobrych praktyk dodatkowo dowodzi, że współpraca międzyagencyjna, bezpieczne przestrzenie i dostosowane usługi wsparcia są niezbędnymi elementami skutecznych interwencji, chociaż poziom ich instytucjonalizacji różni się w zależności od kontekstu.

References

ACCMR- Athens Coordination Center for Migrant & Refugee issues

Berg, L., & Millbank, J., *Constructing the Personal Narratives of Lesbian, Gay and Bisexual Asylum Claimants*, Journal of Refugee Studies, vol. 22 no. 2, 2009.

Braimah, *Divorcing sexual orientation from religion and politics*.

CIDAS, *Società e Diritti*

Council Directive 2004/83/EC on minimum standards for the qualification and status of third country nationals or stateless persons as refugees, Official Journal of the European Union, 2004.

Directive 2011/95/EU (Recast Qualification Directive), Official Journal of the European Union.

Directive 2013/33/EU laying down standards for the reception of applicants for international protection (Reception Conditions Directive), Official Journal of the European Union.

Douglas, McDonald-Norman, *Freedom to Be: Assessing the Claims of LGBTQ Asylum Seekers*, Socio-Legal Review

European Commission (2020), LGBTIQ Equality Strategy 2020–2025.

European Commission (2020), LGBTIQ Equality Strategy 2020–2025.

European Union Agency for Fundamental Rights (2020), A Long Way to Go for LGBTI Equality.

European Union Agency for Fundamental Rights (2020), A Long Way to Go for LGBTI Equality.

HelpRefugeesWork (2025) *About HelpRefugeesWork*.

ILGA Europe, Policy Briefing on LGBTI Refugees and EU asylum legislation September 2021.

LaViolette, Nicole, *UNHCR Guidance Note on Refugee Claims Relating to Sexual Orientation and Gender Identity: a Critical Commentary*, International Journal of Refugee Law, vol. 22, no. 2, July 2010.

Rainbow Cities– Good Practices 2025

Rainbow Cities Network (2023), Rainbow Cities in Action: LGBTI Policy Guidelines for Municipalities.

Rainbow Cities Network (2023): LGBTIQ+ Best Practices.

Summary Conclusions: Asylum-Seekers and Refugees Seeking Protection on Account of their Sexual Orientation and Gender Identity, Expert roundtable organized by the United Nations High Commissioner for Refugees, Geneva, Switzerland, 2010.

Tim Sahliu, Braimah, *Divorcing sexual orientation from religion and politics: Utilizing the convention grounds of religion and political opinion in same-sex oriented asylum claims*, International Journal of Refugee

UNHCR (2012), Guidelines on International Protection No. 9: Claims to refugee status based on sexual orientation and/or gender identity.

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Guidance Note on Refugee Claims Relating to Sexual Orientation and Gender Identity*, Geneva, 2008.

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Guidelines on International Protection No. 9: Claims to Refugee Status based on Sexual Orientation and/or Gender Identity*, Geneva, 2012.

Wsparcie dla osób migranckich Assistance for migrants